

GUVERNUL ROMÂNIEI

PROGRAMUL DE CONVERGENȚĂ 2022-2025

- APRILIE 2022 -

CUPRINS:

INTRODUCERE

1. CADRUL GENERAL ȘI OBIECTIVELE POLITICII ECONOMICE

- 1.1. CONTEXTUL GENERAL
- 1.2. POLITICA FISCALĂ
- 1.3. POLITICA MONETARĂ ȘI A CURSULUI DE SCHIMB

2. PERSPECTIVE ECONOMICE

- 2.1. ECONOMIA LA NIVEL GLOBAL / IPOTEZE TEHNICE
- 2.2. EVOLUȚII CICLICE ȘI PERSPECTIVE ECONOMICE ACTUALE
 - 2.2.1. *PERSPECTIVE ACTUALE*
 - 2.2.2. *EVOLUȚII CICLICE*
- 2.3. SCENARIUL PE TERMEN MEDIU
- 2.4. BALANȚA SECTORULUI EXTERN
- 2.5. REFORME STRUCTURALE
- 2.6. IMPACTUL FONDURILOR EUROPENE ASUPRA FINANȚELOR PUBLICE

3 SOLDUL BUGETULUI GENERAL CONSOLIDAT

- 3.1. POLITICA FISCAL-BUGETARĂ ÎN 2019-2020
- 3.2. PERSPECTIVELE BUGETARE PE TERMEN MEDIU
 - 3.2.1. *PRINCIPALELE MĂSURI DE POLITICĂ FISCALĂ*
 - 3.2.2. *PROIECȚIILE AGREGATELOR BUGETARE*
 - 3.2.3. *EXECUȚIA BUGETARĂ PENTRU TRIM I 2021*

4. EVOLUȚIILE ȘI NIVELUL DATORIEI GUVERNAMENTALE

5. ANALIZA DE SENZITIVITATE ȘI RISCURI

- 5.1. SENZITIVITATEA PROIECȚIILOR BUGETARE ȘI A DATORIEI PUBLICE
- 5.2. COMPARAȚIA CU VARIANTA PRECEDENTĂ A PROGRAMULUI DE CONVERGENȚĂ

6 SUSTENABILITATEA PE TERMEN LUNG A FINANȚELOR PUBLICE

7 CALITATEA FINANȚELOR PUBLICE

8. ANEXE

INTRODUCERE

Actuala ediție a Programului de convergență pentru perioada 2022-2025 a fost elaborată în baza Regulamentului (CE) nr. 1466/1997 al Consiliului privind consolidarea supravegherii pozițiilor bugetare și supravegherea și coordonarea politicilor economice, modificat prin Regulamentul (CE) nr. 1055/2005 al Consiliului și Regulamentul (UE) nr. 1175/2011 al Parlamentului European și al Consiliului.

Programul de convergență 2022-2025 este realizat ținând cont de Codul de conduită referitor la Specificațiile privind Implementarea Pactului de Stabilitate și Creștere și de Liniile orientative pentru formatul și conținutul Programelor de stabilitate și de convergență din 5 iulie 2016.

Transmiterea de către statele membre și evaluarea de către Comisia Europeană a Programului de convergență constituie o componentă a Semestrului European, care reprezintă un ciclu de coordonare a politicilor economice și bugetare. Semestrul European este instrumentul principal pentru Strategia Europa 2020, instrumentul preventiv al Pactului de Stabilitate și Creștere (amendat prin intrarea în vigoare, în data de 13 decembrie 2011, a pachetului de 6 acte comunitare), al Procedurii de dezechilibre macroeconomice și al Pactului Euro Plus.

România face obiectul Procedurii de deficit excesiv (PDE) de la începutul anului 2020, primind o recomandare din partea Comisiei Europene pe baza deficitului bugetar planificat pentru anul 2019 situat peste valoarea de referință din Pactul de stabilitate și creștere de 3% din PIB. Din perspectiva PDE, conform recomandării Consiliului din iunie 2021, România trebuie să pună capăt situației de deficit excesiv până cel târziu în 2024.

România își menține angajamentul de aderare la Zona Euro, însă în prezent eforturile Guvernului se axează pe revenirea economică și socială post-pandemie COVID-19 și pe diminuarea efectelor negative generate de conflictul militar din Ucraina, efecte ce sunt resimțite pe 3 paliere:

- a) evoluția prețurilor la materii prime, alimente și energie ce vor susține o creștere mai accelerată a inflației;
- b) perturbarea lanțurilor de aprovizionare cu efect direct asupra comerțului;
- c) diminuarea gradului de încredere al consumatorilor/mediului de afaceri, datorită înăsprii condițiilor financiare și potențiala ieșire a capitalului de pe piețele emergente, precum și probleme sociale ce derivă din sosirea unui număr ridicat de refugiați.

1. CADRUL GENERAL DE POLITICI ȘI OBIECTIVELE PRINCIPALE

1.1. CONTEXTUL GENERAL

În 2021 economia României a revenit la nivelul pre-pandemie mai devreme decât se anticipa. Măsurile economice și fiscale active au fost eficiente în susținerea activității economice: rezultatul creșterii economice robuste în 2021, de 5,9%, reflectă o redresare economică completă, determinată, pe partea de cerere, cu precădere de consumul privat și investiții. Toate sectoarele economiei au avut contribuții pozitive la creștere, exceptând construcțiile, care au consemnat o cvasi-stagnare, dată fiind baza semnificativă din anul anterior.

Piața muncii s-a normalizat în 2021, pe fondul ameliorării situației sanitare și relaxării restricțiilor, în ultimul trimestru al anului numărul de salariați depășind nivelul pre-pandemie. Creșterile salariale s-au menținut robuste, peste inflație, susținând o dinamică pozitivă a puterii de cumpărare, concomitent cu reducerea ratei șomajului BIM față de anul anterior cu 0,5 puncte procentuale.

ISD s-au redresat puternic în 2021, atingând un vârf al ultimilor 13 ani (7,3 miliarde EUR, respectiv 3% PIB) și de aproape 2,5 ori mai mari decât în 2020. Deficitul de cont curent s-a adâncit, însă, la 7,1% PIB, în special pe seama deteriorării balanței bunurilor - creșterea deficitelor înregistrate la comerțul cu produse chimice, combustibili și articole manufacturate, în paralel cu trecerea pe deficit al comerțului cu mașini și echipamente pentru transport, în contextul crizei de pe piața mondială a semi-conductorilor.

Cele mai recente evoluții economice din anul 2022 semnalează un început de an solid al economiei românești. Dinamicile pozitive ale indicatorilor lunari (ian-febr 2022) din industrie, construcții, comerț și servicii pentru firme indică o expansiune secvențială în primul trimestru al anului.

Guvernul sprijină consumul privat în acest an prin extinderea măsurilor pentru protejarea consumatorilor de costurile mai ridicate ale energiei. Totodată, economisirea populației acumulată în timpul pandemiei poate compensa parțial un consum mai prudent, fiind mai puțin probabil ca gospodăriile să-și reducă cheltuielile în acest an. Deocamdată, piața muncii rămâne robustă, continuând să susțină consumul gospodăriilor, cu toate că venitul real se confruntă cu presiuni descendente din cauza inflației ridicate. Dinamica puterii de cumpărare a rămas totuși pozitivă în ian-febr, în contextul unor creșteri salariale peste inflație.

Perspectiva economică revizuită în scădere, în contextul conflictului Rusia - Ucraina. Principalele provocări (riscuri de contagiune) survin prin persistența presiunilor inflaționiste, o încredere mai slabă a agenților economici și o creștere economică prognozată semnificativ încetinită în cazul principalilor parteneri comerciali ai României (cu precădere Zona Euro), care vor afecta, la rândul lor, exporturile, consumul privat și investițiile în economia României. Revizuirea în scădere a

dinamicii PIB real în Zona Euro, cu o economie orientată spre export și o dependență ridicată de importurile de energie, afectează creșterea economică a României în principal prin canalul exportului net. Incertitudinea mai ridicată ar putea suspenda unele proiecte de investiții private, dar acestea ar trebui compensate de o creștere mai puternică a investițiilor publice în acest an, susținută de o absorbție ridicată a fondurilor UE.

1.2. POLITICA FISCALĂ

Coordonarea politicii fiscale va permite realizarea graduală a consolidării fiscale prin măsuri care să permită atingerea țintei de deficit bugetar prevăzută de regulamentele europene până la sfârșitul anului 2024. România a beneficiat în anii 2020 și 2021 de „clauza generală derogatorie” de la prevederile Pactului de Stabilitate și Creștere (PSC). Circumstanțele speciale ale declanșării pandemiei COVID-19 au determinat activarea clauzei derogatorii generale a PSC de către CE, clauză ce va continua să se aplice în 2022 și urmează să fie dezactivată în 2023. În cursul anului 2021 s-a semnalat tendința clară de eliminare graduală a politicii fiscale pro-ciclice practică în perioada 2017-2019, iar obiectivul politicii fiscal-bugetare pe termen mediu s-a orientat spre reducerea graduală a deficitului, fără a pune în pericol perspectivele redresării economice. Asigurarea transpunerii măsurilor adoptate la nivel european, reprezintă un pas important pentru ajustarea macroeconomică ce trebuie să fie realizată astfel încât până la sfârșitul anului 2024 deficitul ESA să ajungă până la un nivel inferior limitei de 3% din PIB, în conformitate cu prevederile Tratatului de la Maastricht, favorizând ieșirea de sub incidența Procedurii de Deficit Excesiv.

Planul bugetar pentru 2022 este influențat de politica fiscal-bugetară orientată spre adoptarea unor măsuri fiscale de redresare economică și de pregătire pentru provocările și oportunitățile oferite de tranziția către o economie verde și digitală. Pachetul financiar al UE va putea finanța proiecte în domeniul digitalizării, combaterii poluării, infrastructurii, sănătății, educației, reforme structurale, guvernanta mai bună a sectorului public, dezvoltarea unor avantaje competitive care au ca efect mărirea PIB-ului potențial. Aprobarea de către Comisia Europeană a Planului Național de Redresare și Reziliență (PNRR) al României la finele lunii septembrie 2021, reprezintă o oportunitate economică și financiară pentru a atenua impactul economic și social al pandemiei de COVID-19 și pentru a se pregăti pentru provocările și oportunitățile oferite de tranziția către o economie verde și tranziția digitală. PNRR oferă României resurse importante, destinate investițiilor verzi, în perioada 2021-2026, cărora li se adaugă cele cu destinație verde din cadrul financiar multianual 2021-2027 (prin componenta de coeziune), împreună cu fondurile provenind din celelalte inițiative comunitare asociate Pactului Verde European, cu scopul creșterii eficienței folosirii resurselor și al neutralizării emisiilor de gaze cu efect de seră (cu ținta anului 2050).

Măsurile care stau la baza construcției bugetare pe anul 2022, precum și proiecțiile pe termen mediu asigură reducerea deficitului structural în perioada 2022-2025. Pe termen mediu, România are ca obiectiv realizarea consolidării fiscale prin măsuri care să permită atingerea țintei de deficit bugetar prevăzută de regulamentele europene până la sfârșitul anului 2024. Construcția bugetară pentru anul 2022 are în vedere o țintă de deficit bugetar în termeni ESA de 6,2% din PIB care, comparativ cu anul anterior, reprezintă o reducere de 0,9 puncte procentuale din PIB. Cadrul fiscal-bugetar aferent perioadei 2023-2025 țintește plasarea deficitului bugetar la finele intervalului, la un nivel inferior pragului de 3% statuat de brațul corectiv al Pactului de Stabilitate și Creștere, atât potrivit metodologiei cash, cât și celei europene. Deficitul conform metodologiei ESA este anticipat să se diminueze cu 0,9 puncte procentuale din PIB în anul 2022, cu 1,8 puncte procentuale din PIB în anul 2023, respectiv cu 1,5 puncte procentuale din PIB în anul 2024, până la un nivel de 2,95% din PIB.

Conflictul militar declanșat de Rusia în Ucraina a evidențiat necesitatea de consolidare a capacităților de apărare, de reducere a dependenței energetice - în special de gazul, petrolul și cărbunele din Rusia – și de construire a unei baze economice mai solide la nivel întregii UE. Contextul economic, financiar și politic actual se adaugă impactului pandemiei asupra activității economice. Chiar dacă impactul pandemiei asupra activității economice s-a diminuat în timp, introducerea unui nou set de măsuri pentru sprijinirea cetățenilor ucraineni care vor să rămână pe termen mediu și lung pe teritoriul României, creează conjunctura aplicării unor măsuri active pentru protejarea populației, în condițiile respectării țăintelor bugetare asumate pentru evitarea unei crize economice.

România, ca multe alte state membre UE, se confruntă în prezent cu creșterea prețurilor la energie. Presiunile apărute pe piața energiei în 2021, au generat creșterea accelerată a prețurilor și au impus necesitatea adoptării unor măsuri specifice în toamna anului 2021, gândite ca soluții temporare pentru depășirea iernii: plafonarea prețurilor la energie, compensarea parțială de către stat a facturilor la energie electrică și gaze naturale. La începutul anului 2020, România avea o piață reglementată la gaze naturale, prețul pentru consumatorii finali fiind stabilit de ANRE. Tendința de creștere începută în iunie 2021 s-a prelungit, iar din octombrie prețurile din România au avut o creștere bruscă, pe fondul factorilor externi și interni. La finalul anului 2021 a fost introdus și un impozit de 80% pentru venitul suplimentar realizat de producătorii de energie electrică din surse regenerabile.

Pe fondul evoluției prețurilor din economie, au fost adoptate noi plafoane de preț la energie și gaze naturale pentru consumatorii finali. În completare la măsurile privind plafonarea prețurilor la energie aplicabile în sezonul rece, au fost adoptate noi plafoane ale tarifelor pentru consumatorii finali, care conțin și o extindere a taxării pentru producătorii de energie electrică, pentru perioada 1 aprilie 2022 - 31 martie 2023.

1.3. POLITICA MONETARĂ ȘI A CURSULUI DE SCHIMB

Potrivit Statutului său, Banca Națională a României are ca obiectiv fundamental asigurarea și menținerea stabilității prețurilor, reprezentând cea mai bună contribuție pe care politica monetară – principala atribuție a autorității monetare – o poate aduce la creșterea durabilă a economiei. BNR formulează și implementează politica monetară în contextul strategiei de țintire directă a inflației, urmărind readucerea/menținerea pe termen mediu a ratei anuale a inflației în linie cu ținta de inflație de 2,5% ±1 punct procentual¹ și coborârea ei pe orizontul mai îndepărtat de timp la un nivel compatibil cu definiția cantitativă a stabilității prețurilor adoptată de Banca Centrală Europeană.

Cadrul macroeconomic și financiar al anului 2021 a fost deosebit de dificil și marcat de aspecte profund divergente, ca urmare a amplelor șocuri adverse pe partea ofertei produse la nivel mondial, în contextul redresării robuste, însă asincrone a activității, pe fondul redeschiderii economiilor și al progresului vaccinării anti-COVID-19, dar și al emergenței unor noi valuri pandemice. Caracterul divergent al efectelor exercitate asupra dinamicii prețurilor de consum și a activității economice de aceste șocuri globale - mai cu seamă de ascensiunea puternică a cotațiilor produselor energetice, mărfurilor agroalimentare și țiteiului, precum și de blocajele în lanțuri de producție și aprovizionare, a fost accentuat, pe plan intern, de liberalizarea începând cu 1 ianuarie 2021 a pieței energiei electrice pentru consumatorii casnici, dar și de influențele consolidării bugetare inițiate în acest an², conform angajamentelor asumate în contextul procedurii de deficit excesiv. Astfel, rata anuală a inflației a consemnat un salt peste așteptări în debutul anului 2021³, sub impactul liberalizării pieței energiei electrice pentru consumatorii casnici, iar în lunile următoare a continuat să crească treptat, urcând de la mijlocul trimestrului II deasupra intervalului țintei și ajungând în iunie la 3,94%⁴, ca efect al scumpirii combustibililor, pe fondul ascensiunii cotației petrolului.

În același timp, activitatea economică a continuat să se redreseze mult mai alert în prima parte a anului decât s-a anticipat, deși vizibil mai temperat comparativ cu semestrul II 2020, în contextul manifestării cererii reprimite pe măsura ridicării restricțiilor și al avansului vaccinării, dar și cu aportul programelor guvernamentale de sprijin. Evoluția a avut drept consecință depășirea în

¹ Ținta staționară multianuală de inflație, situată la nivelul de 2,5% ±1 punct procentual, a fost adoptată de BNR începând cu luna decembrie 2013.

² Execuția bugetului general consolidat s-a soldat în 2021 cu un deficit de 80,0 miliarde lei (6,7% din PIB, conform metodologiei naționale), considerabil inferior nivelului din anul anterior (101,8 miliarde lei, respectiv 9,6% din PIB) și totodată ușor mai redus decât ținta stabilită la ultima rectificare bugetară din 2021 (84,9 miliarde lei).

³ După ce în luna decembrie 2020, aceasta a coborât la 2,06%, în urma unei descreșteri aproape continue pe parcursul anului, de la nivelul de 4,04 la sută atins în decembrie 2019.

⁴ Rata anuală a inflației CORE2 ajustat a continuat, totuși, să descrească în trim. I, deși mai lent decât în lunile precedente, iar apoi s-a menținut relativ constantă, ajungând la 2,9% în iunie 2021, de la 3,3% în decembrie 2020, în principal pe seama efectelor de bază deflacioniste asociate evoluției prețurilor unor produse alimentare procesate.

trimestrul II a nivelului PIB pre-pandemie, precum și reinversarea poziției ciclice a economiei în trimestrul I, mult în devans față de previziunile precedente.

În acest context, dar și ca urmare a accentuării pe parcursul semestrului I a trendului crescător cvasigeneralizat al cotațiilor materiilor prime, perspectiva inflației s-a modificat sensibil, traiectoria anticipată a ratei anuale a inflației fiind revizuită semnificativ în sens ascendent pe termen scurt în exercițiile de prognoză din lunile martie și mai, însă într-o mai mică măsură pe cel de-al doilea segment al orizontului proiecției. Astfel, sub impactul creșterilor mai ample anticipate ale prețurilor combustibililor, energiei electrice și gazelor naturale, precum și ale unor produse agroalimentare⁵ - de natură să genereze, ca revers, efecte de bază dezinflaționiste în anul următor -, rata anuală a inflației era așteptată să urce vizibil peste limita de sus a intervalului țintei în semestrul II 2021, pentru ca în debutul anului următor să revină, dar să și rămână apoi în jumătatea superioară a intervalului⁶, pe fondul redeschiderii mai devreme a deviației pozitive a PIB și al măririi ei graduale ulterior. În luna august, *pattern*-ul anticipat al inflației a fost revizuit chiar mai amplu în sens ascendent pe termen scurt și, totodată, ceva mai pronunțat pe orizontul mai îndepărtat al proiecției⁷, în principal ca urmare a creșterilor probabil mult mai consistente consemnate în iulie de prețurile la gaze naturale, energie electrică și combustibili⁸, dar și în condițiile presiunilor mai pregnant inflaționiste așteptate din partea excedentului de cerere agregată pe orizontul prognozei.

Tendința de creștere a presiunilor inflaționiste ale factorilor fundamentali se anticipa a fi totuși frânată de relativa ameliorare a structurii cererii agregate din perspectiva potențialului ei inflaționist⁹, precum și de probabila scădere mult sub nivelurile pre-pandemice a dinamicii costurilor unitare salariale, inclusiv pe fondul caracterului încă relaxat al pieței muncii. În același timp, evoluția pandemiei și a măsurilor restrictive continuau să genereze incertitudini și riscuri semnificative la adresa noilor previziuni - date fiind semnele emergenței unui nou val pandemic în Europa și încetinirea ritmului vaccinării pe plan intern -, iar incertitudini mari erau asociate

⁵ Resimțite prioritar la nivelul inflației de bază.

⁶ Prognozele pe termen mediu actualizate în lunile martie și mai au indicat pentru luna decembrie 2021 valori ale ratei anuale a inflației de 3,4%, respectiv de 4,1%, față de nivelul de 2,5% anticipat în noiembrie 2020, iar pentru luna decembrie 2022 erau anticipate valori de 2,8%, respectiv de 3%, în raport cu nivelul de 2,4% previzionat în luna noiembrie 2020 pentru sfârșitul orizontului proiecției (septembrie 2021).

⁷ Potrivit prognozei pe termen mediu din luna august, rata anuală a inflației era așteptată să urce mai mult deasupra intervalului țintei în semestrul II 2021 decât se anticipase anterior, până la 5,6% în decembrie 2021, iar, în urma corecțiilor descendente din prima parte a anului următor, să coboare, dar să și rămână marginal sub limita de sus a intervalului țintei, respectiv la 3,4%.

⁸ Prezumate a adăuga circa 1 punct procentual la dinamica anuală a inflației. Acestea erau de natură să amplifice și să prelungească impactul inflaționist al factorilor pe partea ofertei, dar și să genereze, ca revers, efecte de bază dezinflaționiste semnificative în 2022.

⁹ Prin creșterea contribuției investițiilor la creșterea economică previzionată, în detrimentul aportului adus de consumul privat, cu implicații inclusiv asupra evoluției viitoare a PIB potențial.

perspectivei absorbției fondurilor europene, în special a celor aferente programului *Next Generation EU*, precum și conduitei politicii fiscale, în contextul consolidării bugetare prezumate a fi inițiate în 2021 și a se realiza gradual pe termen mediu.

Șocurile globale pe partea ofertei s-au intensificat însă neașteptat de mult în cea de-a doua parte a anului 2021, în condițiile în care prețurile energiei, ale altor materii prime și transportului și-au accentuat puternic ascensiunea, în paralel cu acutizarea blocajelor în lanțurile de producție și aprovizionare, inclusiv a crizei semiconductorilor. Pe plan intern, efectele inflaționiste directe și indirecte ale acestor șocuri au provocat o înrăutățire și mai severă a evoluției curente și a celei anticipate a inflației, inclusiv pe fondul cotelor tot mai ridicate ale așteptărilor inflaționiste pe termen scurt, precum și al ponderilor însemnate deținute în coșul de consum de produse alimentare, energie și combustibili, dar și de bunurile importate. Astfel, rata anuală a inflației și-a accelerat considerabil creșterea în semestrul II 2021, urcând la 6,29% în luna septembrie, la 8,19% în decembrie 2021¹⁰ și la 8,35% în ianuarie 2022¹¹, mult deasupra intervalul țintei și semnificativ peste așteptări¹², chiar și în condițiile plafonării și compensării prețurilor la energia electrică și gazele naturale pentru populație începând cu luna noiembrie 2021¹³. Totodată, traiectoria anticipată a ratei anuale a inflației a suferit o nouă revizuire substanțială în sens ascendent, deosebit de accentuată pe termen scurt, în exercițiul de prognoză din noiembrie 2021, precum și o revizuire de proporții chiar mai mari în luna februarie 2022 – implicând creșterea acesteia la un nivel de două cifre¹⁴ în trimestrul II¹⁵ și menținerea ei mult deasupra intervalului țintei până spre mijlocul anului 2023¹⁶ -, aproape exclusiv ca efect al majorărilor considerabil mai ample anticipate a fi consemnate de prețurile produselor energetice. Prin magnitudinea și durata lui, puseul inflaționist provocat și amplificat în perspectivă de șocurile pe

¹⁰ Și rata anuală a inflației CORE2 ajustat a consemnat o creștere notabilă și peste așteptări în semestrul II (până la 4,7% în decembrie 2021), dar mult mai modestă decât cea a inflației totale, și atribuibilă, în principal, creșterilor generalizate înregistrate pe segmentul alimentelor procesate, pe fondul scumpirii materiilor prime, a energiei și a transportului, precum și influențelor venite din blocajele în lanțuri de producție și aprovizionare și din măsuri de protecție contra infecției cu coronavirus.

¹¹ În principal ca urmare a majorării consistente a prețurilor la gaze naturale și energie electrică, precum și la combustibili, preponderent pe seama categoriei non-benzină și motorină, dar și la alimente procesate.

¹² Pe ansamblul anului 2021, rata anuală a inflației s-a mărit, astfel, cu 6,13 puncte procentuale. O proporție de 80% din creștere a venit din majorarea prețurilor la gaze naturale, energie electrică și combustibili, iar jumătate din aportul de doar 15% adus de inflația de bază a aparținut alimentelor procesate.

¹³ Scheme de sprijin prezumate a fi aplicate în intervalul noiembrie 2021-martie 2022.

¹⁴ Pentru prima dată în istoria strategiei de țintire directă a inflației a BNR.

¹⁵ Ulterior sistării măsurilor de compensare și plafonare a prețurilor la energie.

¹⁶ Potrivit prognozei pe termen mediu din noiembrie 2021, rata anuală a inflației urma să crească la 8,6% în iunie 2022, iar apoi să scadă gradual până la 5,9% în decembrie 2022 și 3,3% la finele orizontului prognozei. În contextul prognozei din luna februarie 2022, rata anuală a inflației era așteptată să urce la 11,2% în iunie 2022, iar apoi să descrească la 9,6% în decembrie 2022 și la 3,2% în decembrie 2023.

partea ofertei, risca să deterioreze anticipațiile inflaționiste pe termen mediu și să genereze astfel efecte secundare, eventual printr-o spirală salarii-prețuri.

Din partea factorilor fundamentali se anticipau însă presiuni inflaționiste mult mai estompate decât în previziunile precedente, în condițiile în care activitatea economică și-a încetinit considerabil creșterea în trimestrul III 2021, contrar așteptărilor, iar pentru următoarele două trimestre se anticipau ritmuri sensibil inferioare celor prognozate anterior și chiar în scădere temporară, în contextul epuizării plusului de cerere de consum apărut după relaxarea restricțiilor de mobilitate, dar și pe fondul valurilor pandemice ulterioare, al prețurilor mult crescute la energie și alimente, precum și al blocajelor persistente în lanțuri de producție și aprovizionare. Inclusiv sub influența acestora, deficitul comercial a continuat să-și accelereze creșterea în termeni anuali în semestrul II, iar cel de cont curent și-a temperat doar ușor dinamica anuală, față de semestrul anterior, majorându-se astfel pe ansamblul anului 2021 cu 54,4% față de anul trecut.

În același timp, creșterea economică era așteptată să decelereze considerabil în 2022-2023, și chiar mai pronunțat decât în previziunile precedente¹⁷. Evoluțiile implicau restrângerea semnificativă a excedentului de cerere agregată în semestrul II 2021, precum și poziționarea lui ulterioară la valori mult mai joase față de cele estimate anterior¹⁸, și în scădere graduală de la mijlocul anului 2022. Și pe piața muncii s-au făcut simțite în trimestrul IV 2021 influențe venite din blocajele în lanțuri globale de producție și din valul patru al pandemiei, pentru ca în ianuarie 2022 să se evidențieze însă o accentuare a creșterii deficitului de forță de muncă¹⁹, precum și o relativă sporire a intențiilor de angajare pe orizontul apropiat de timp, cu posibile implicații asupra renegocierilor salariale derulate în debutul anului, mai ales în anumite sectoare, inclusiv în contextul ascensiunii alerte a ratei inflației.

Incertitudinile și riscurile decurgând din evoluția pandemiei și a restricțiilor asociate s-au menținut însă ridicate în toată această perioadă, atenuându-se doar spre mijlocul trimestrului I 2022, și au fost complementate de cele în creștere induse de criza energetică și de blocajele în lanțurile de producție și aprovizionare, inclusiv prin efectele potențial exercitate asupra economiilor europene. Surse importante de incertitudini și riscuri la adresa previziunilor au rămas, de asemenea, absorbția fondurilor europene, cu precădere a celor aferente Mecanismului de Redresare și Reziliență, precum și *conduita politicii fiscale, având în vedere ameliorarea execuției bugetare în primele trimestre din 2021, corespunzător angajamentelor asumate, dar și riscurile la adresa progresului consolidării bugetare induse de valurile pandemice succesive și de scumpirea drastică a energiei, precum și de criza politică din toamna anului 2021.* Incertitudini și riscuri mari au venit însă și din ascensiunea puternică a inflației pe plan mondial și european sub

¹⁷ Conform prognozei pe termen mediu din februarie 2022.

¹⁸ Dată fiind revizuirea notabilă negativă a datelor statistice privind ritmul creșterii economiei în sem.I 2021.

¹⁹ Nivelul său a rămas totuși vizibil inferior vârfului atins în 2019.

impactul șocurilor globale pe partea ofertei, ce a determinat bănci centrale din economii emergente, inclusiv din regiune, să inițieze la mijlocul anului 2021 și să continue apoi creșterea alertă a ratelor dobânzilor reprezentative, dar și decizii și semnale din partea unor bănci centrale majore privind devansarea/grăbirea normalizării conduitei politicii monetare. Totodată, piața financiară internațională a cunoscut noi episoade de creștere a volatilității în 2021 – în principal sub influența temerilor legate de mersul pandemiei și al așteptărilor privind conduita politicii monetare a *Federal Reserve System* -, de natură să potențeze, pe fondul accentuării dezechilibrului extern și al incertitudinilor asociate consolidării bugetare, riscurile la adresa cursului de schimb al leului, cu posibile implicații adverse asupra inflației și a indicatorilor de vulnerabilitate externă a economiei.

Un asemenea context a reclamat recalibrări prompte, dar și prudente ale conduitei politicii monetare pe parcursul anului 2021 și în primul trimestru din 2022. Astfel, după ce a coborât rata dobânzii de politică monetară la minimul istoric de 1,25% în ianuarie 2021 - situat totuși peste ratele dobânzilor reprezentative ale băncilor centrale din regiune -, BNR a oprit scăderea acesteia, iar apoi a păstrat timp de trei trimestre *status-quo*-ul ei și al ratelor dobânzilor la facilitățile permanente²⁰, în condițiile stopării în luna mai a cumpărării de titluri de stat în lei de pe piață secundară și ale întăririi ulterioare a controlului exercitat asupra lichidității de pe piața monetară. Acțiunile și abordarea BNR au vizat menținerea stabilității prețurilor pe termen mediu corespunzător țintei staționare de inflație de 2,5% ±1 punct procentual, într-o manieră care să contribuie la realizarea unei creșteri economice sustenabile în contextul procesului de consolidare fiscală, și în condiții de protejare a stabilității financiare. Totodată, în prima lună din trimestrul IV 2021, BNR a inițiat creșterea graduală a ratei dobânzii de politică monetară, pe care a majorat-o de trei ori consecutiv cu câte 0,25 puncte procentuale în intervalul oct. 2021-ian.2022, pentru ca în februarie 2022 să mărească la 0,50 puncte procentuale pasul de majorare a ratei dobânzii-cheie, aceasta fiind astfel ridicată la 2,50%. Prin aceste măsuri s-a urmărit ancorarea anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu și stimularea economisirii, în vederea readucerii durabile a ratei anuale a inflației în linie cu ținta staționară de 2,5% ±1 punct procentual, într-o manieră care să contribuie la o creștere economică sustenabilă în contextul procesului de consolidare fiscală.

Măsurile au fost complementate cu extinderea în doi pași a coridorului ratelor dobânzilor facilităților permanente la amplitudinea standard de ±1,0 punct procentual²¹, în intervalul noiembrie 2021-ianuarie 2022²², precum și cu păstrarea controlului ferm asupra lichidității de pe

²⁰ Rata dobânzii pentru facilitatea de creditare și cea aferentă facilității de depozit au fost menținute la 1,75%, respectiv 0,75%.

²¹ Coridorul ratelor dobânzilor facilităților permanente a fost îngustat la ±0,50 puncte procentuale în luna martie 2020, în contextul pachetului de măsuri adoptat în vederea atenuării impactului economic al pandemiei.

²² Drept consecință, în luna februarie 2022, rata dobânzii la facilitatea de creditare a fost majorată la 3,50%, iar cea aferentă facilității de depozit la 1,50%.

piața monetară. Totodată, de-a lungul întregii perioade, BNR a prezervat nivelurile în vigoare ale ratelor rezervelor minime obligatorii pentru pasivele în lei și în valută ale instituțiilor de credit (de 8%, respectiv 5%). Pe acest fond, principalele cotații ale pieței monetare interbancare și-au inversat la mijlocul trimestrului III 2021 traiectoria ușor descendentă din prima parte a anului, iar ulterior și-au accelerat considerabil creșterea, atingând în februarie 2022 maxime ale ultimilor opt ani și jumătate. Totodată, cursul de schimb leu/euro a cunoscut doar două mici ajustări ascendente pe parcursul anului 2021, urmate de perioade relativ prelungite de cvasi-stabilitate.

În perspectivă, politica monetară va continua să urmărească readucerea și menținerea ratei anuale a inflației în linie cu ținta staționară de inflație, în principal prin ancorarea solidă a anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu, într-o manieră care să contribuie la realizarea unei creșteri economice sustenabile în contextul procesului de consolidare fiscală. Dozajul și cadența eventualelor ajustări ale parametrilor politicii monetare, în principal ale ratei dobânzii-cheie, în contextul adecvării condițiilor monetare reale, vor continua să fie corelate prioritar cu comportamentul anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu și cu riscurile la adresa acestuia, precum și cu natura/intensitatea presiunilor decurgând din poziția ciclică a economiei, anticipată a-și diminua valoarea ușor pozitivă de la mijlocul acestui an, până aproape de anulare la finele anului 2023.

Prin urmare, un rol major în fundamentarea deciziilor vor continua să-l dețină potențialele efecte divergente, precum și incertitudinile și riscurile generate în continuare de șocurile globale pe partea ofertei, mai cu seamă de conflictul armat Rusia-Ucraina și de sancțiunile internaționale instituite, de natură să afecteze evoluțiile macroeconomice și financiare interne pe calea agravării crizei energetice și a blocajelor în lanțuri de producție și aprovizionare, dar și prin intermediul altor canale. Relevante vor fi, de asemenea, evoluțiile de pe piața financiară internațională, alături de conduita politicii monetare a băncilor centrale majore și de atitudinea băncilor centrale din regiune, iar repere însemnate vor rămâne caracteristicile mecanismului de transmisie a politicii monetare, mai ales ale procesului de creditare și ale comportamentului de economisire.

Deosebit de importante din perspectiva formulării și implementării politicii monetare vor fi dinamica consolidării bugetare - cu implicații inclusiv asupra primei de risc suveran și a costurilor de finanțare -, precum și absorbția fondurilor europene, mai ales a celor aferente programului *Next Generation EU*, prezumată a accelera și a extinde aria reformelor structurale. Un mix echilibrat de politici macroeconomice și sporirea potențialului de creștere a economiei sunt esențiale pentru îndeplinirea obiectivului privind stabilitatea prețurilor pe termen mediu, ca premisă a unei creșteri economice sustenabile, dar și pentru întărirea capacității economiei românești de a face față unor evoluții adverse.

2. PERSPECTIVE ECONOMICE

2.1. ECONOMIA LA NIVEL GLOBAL / IPOTEZE TEHNICE

Perspectivile economice globale au fost revizuite negativ. Fondul Monetar Internațional (aprilie 2022) estimează o creștere economică la nivel global de 3,6% atât pentru 2022 (cu 0,8 puncte procentuale sub valorile din prognoza de iarnă), cât și pentru anul 2023 (-0,2 puncte procentuale față de estimarea anterioară). La baza estimărilor stau o serie de ipoteze, precum: conflictul se va limita doar la Federația Rusă și Ucraina, sancțiunile economice se vor aplica în continuare, iar pandemia și efectele economice ale acesteia se vor restrânge pe parcursul acestui an. Potrivit FMI, economiile avansate se așteaptă să înregistreze în medie o creștere economică de 3,3% în acest an și, respectiv, 2,4% în 2023, în timp ce în țările în curs de dezvoltare se preconizează să se materializeze creșteri ușor mai pronunțate, de 3,8% în 2022 și 4,4% în 2023. Pentru statele din zona Euro, se estimează un avans de 2,8% în 2022 (cu 1,1 puncte procentuale sub estimările din iarnă), ca urmare în special a ajustării estimărilor de creștere economică pentru Germania (-1,7 puncte procentuale, până la 2,1%) și Italia (-1,5 puncte procentuale, până la 2,3%). În 2023, economiile zonei Euro pot avansa cu 2,3%.

Conform celor mai recente date publicate de Banca Mondială (aprilie 2022) se estimează o scădere economică a regiunii Europa și Asia centrală de 4,1% în 2022 pe fondul contracțiilor economiilor aflate în război, respectiv Ucraina (-45,1%) și Federația Rusă (-11,2%). Pentru anul 2023 se așteaptă o creștere economică de 2,5% la nivelul regiunii. Față de proiecțiile din luna ianuarie pentru acest an, perspectiva de creștere a regiunii s-a înrăutățit cu 7,1 puncte procentuale, în timp ce pentru 2023 creșterea economică a fost revizuită în jos cu 0,4 puncte procentuale. Pentru statele ce formează regiunea Europa Centrală (Bulgaria, Croația, Ungaria, Polonia și România) creșterea economică a fost ajustată în jos cu 1,2 puncte procentuale pentru 2022 comparativ cu prognoza anterioară, până la 3,5%, pe fondul presiunilor inflaționiste ridicate, înăsprirea politicii monetare și a incertitudinii care erodează cererea internă. Consecințele directe ale invaziei Ucrainei sunt limitate la sectorul energetic, dar indirect pot avea repercusiuni asupra evoluției acestor economii, principalele canale de transmitere fiind prin prețurile ridicate la materii prime, o cerere externă scăzută din partea zonei Euro, deteriorarea încrederii și prin fluxurile de refugiați.

Magnitudinea impactului economic al conflictului are un grad de incertitudine ridicat și va depinde atât de durata războiului, cât și de răspunsul din partea politicilor, dar este certă o influență, în sensul reducerii ritmului de creștere economică și a unor presiuni inflaționiste suplimentare. Simulările Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) din luna martie, față de scenariul de bază, sugerează o reducere de peste 1 punct procentual a avansului economiei globale și a creșterii cu aproape 2,5 puncte procentuale a inflației globale în primul an după începerea conflictului. Aceste estimări se bazează pe ipoteza că șocurile pe piețele de

mărfuri și pe cele financiare apărute în primele două săptămâni după declanșarea conflictului vor persista cel puțin un an și vor include o recesiune profundă în Rusia (peste -10%) și o inflație în creștere (+15 puncte procentuale). Impactul șocurilor diferă de la o regiune la alta, economiile europene fiind, în mod colectiv, cele mai afectate. Acest lucru se datorează creșterilor mai mari ale prețului gazului în Europa decât în alte părți ale lumii și relațiilor comerciale cu Federația Rusă, în special pe filiera energetică.

2.2. EVOLUȚII CICLICE ȘI PERSPECTIVE ECONOMICE ACTUALE

2.2.1. PERSPECTIVE ACTUALE

Ritmul creșterii economice în ultimul trimestru a încetinit la 2,4% (față de același trimestru din 2020), de la un avans de 7,5% pe primele 9 luni. Astfel, pe total an 2021 majorarea produsului intern brut a fost de 5,9% (conform datelor INS – provizoriu 2), reprezentând un spor de 1,9 puncte procentuale peste nivelul anului 2019 (perioada anterioară pandemiei). Criza sanitară a continuat pe parcursul anului 2021, menținându-se de asemenea starea de alertă cu măsurile specifice, în funcție de intensitatea valului pandemic, cele mai restrictive fiind instituite în ultimul trimestru când, din cauza creșterii accentuate a numărului de cazuri din valul 4, s-a limitat accesul în spațiile comerciale non - alimentare, în hoteluri și restaurante, etc. doar pe baza certificatului verde. Mai mult, economia românească s-a confruntat, cu precădere în a doua jumătate a anului, cu apariția unor factori nefavorabili, precum majorările succesive ale prețurilor materialelor de construcții, produselor energetice, dar și unele dificultăți în procesele de aprovizionare.

Principalele ramuri economice au avut o evoluție pozitivă anul trecut. În industrie, valoarea adăugată brută s-a majorat cu 5% la nivel anual, pe fondul decelerării din trimestrul III (+2,2%) și a unei evoluții negative în ultimul trimestru (-2,2% comparativ cu aceeași perioadă din anul precedent) ca urmare a problemelor cu care s-a confruntat acest sector, cauzate de majorarea prețurilor la energie electrică și gaze naturale și lipsa unor componente industriale. Astfel, industria a susținut avansul economiei cu 1 punct procentual și a generat 21,2% din produsul intern brut. Pentru agricultură, 2021 a fost un an bun, în special pentru culturile cerealiere, cu o majorare substanțială a valorii adăugate brute, și anume 13,5%, ceea ce s-a concretizat într-un aport la creșterea reală a PIB cu 0,5 puncte procentuale. Serviciile au înregistrat o creștere a valorii adăugate brute de 6,1%, având o contribuție substanțială la dinamica produsului intern brut de 3,7 puncte procentuale, reprezentând peste 60% din avansul economiei. Totuși, în cadrul acestui sector, evoluțiile au variat de la o activitate la alta.

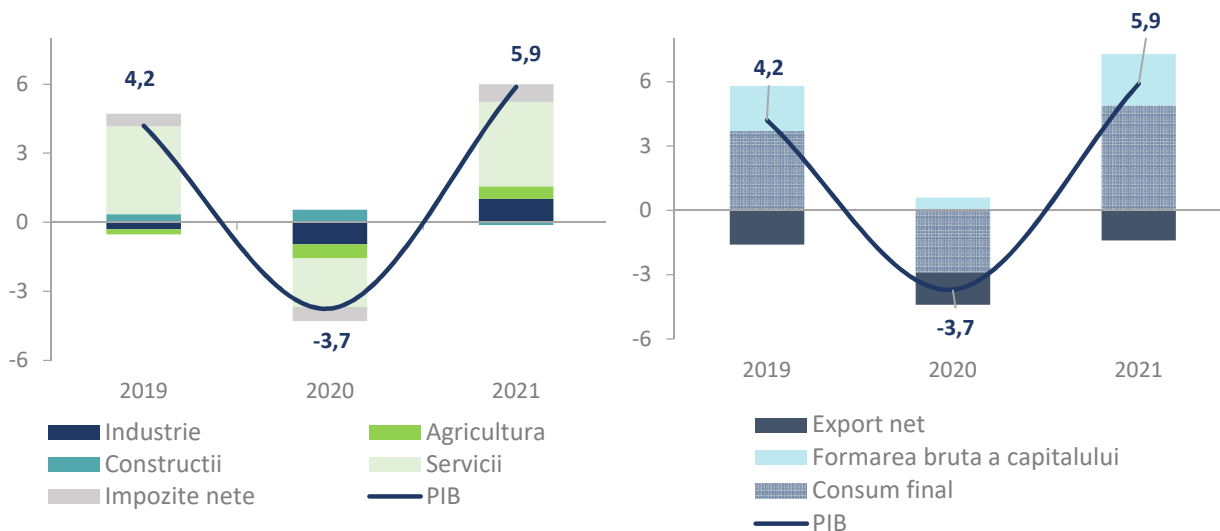
Astfel, ramura care include „comerțul, transporturile, hotelurile și restaurantele”, după o contracție accentuată în anul 2020 (-6,4%) pe fondul măsurilor impuse de limitare a mobilității, a înregistrat, în anul 2021, o majorare de 9,4% în condițiile unei recuperări substanțiale în domeniul

HORECA. Contribuția acestei ramuri la susținerea avansului economiei a fost de 1,7 puncte procentuale, reprezentând cel mai mare aport la realizarea creșterii reale a PIB.

„Informațiile și comunicațiile”, ca și în anii anteriori, au continuat să constituie unul din cele mai performante domenii, iar în 2021 valoarea adăugată brută s-a majorat semnificativ, cu 13,4%, fiind una dintre cele mai dinamice activități ale economiei naționale, participarea la realizarea creșterii economice situându-se la 0,8 puncte procentuale.

Un alt domeniu puternic afectat de criza sanitară în anul 2020 a fost cel al „activităților de spectacole, culturale și recreative” care, după o diminuare semnificativă cu 16,4%, a înregistrat o majorare a valorii adăugate brute cu 17% în anul 2021. După performanțele din primul an al pandemiei, când construcțiile au fost unul din principalii susținători ai creșterii economice, în 2021 am asistat la diminuarea valorii adăugate brute, cu 1,7%, pe fondul creșterii accentuate a prețurilor materialelor.

Contribuții la creșterea reală a PIB

Sursa: Institutul Național de Statistică

Din punct de vedere al elementelor de utilizare, consumul privat, cu o majorare de 7,9%, a reprezentat principalul factor care a contribuit la avansul economiei (+4,8 puncte procentuale). Totodată, scăderea volumului de activitate din sectorul construcțiilor din a doua jumătate a anului 2021, a avut un impact direct asupra investițiilor brute din economie, care au înregistrat o creștere modestă de 2,3%. Contribuția redusă de 0,6 puncte procentuale a formării brute de capital fix la creșterea reală a PIB a fost suplimentată de aportul semnificativ al variației stocurilor (1,8 puncte procentuale), în timp ce exportul net a avut o contribuție negativă de 1,4 puncte procentuale.

În anul 2021, similar cu evoluția prețurilor de consum la nivel global, prețurile bunurilor și serviciilor din România s-au înscris pe un trend ascendent. La sfârșit de an s-a înregistrat o rată

anuală de 8,19%, fiind cea mai mare creștere din ultimii 10 ani. Cauza presiunilor inflaționiste interne din anul precedent, a provenit în principal, din partea creșterilor survenite la bunurile energetice, care au fost preluate în costurile de producție. Ca medie anuală, inflația a înregistrat un nivel ridicat, de 5,05%, creșteri peste medie în anul 2021 remarcându-se la prețurile mărfurilor nealimentare (7,08%), în timp ce prețurile mărfurilor alimentare și tarifele pentru servicii s-au majorat cu 3,24%, respectiv 3,10%.

Rata anuală a inflației a continuat trendul ascendent și în primul trimestru al anului curent, deși dinamica prețurilor la energie electrică și gaze naturale a înregistrat o diminuare determinată în principal de măsurile guvernamentale de compensare și plafonare a prețurilor pentru populație. Presiuni suplimentare s-au manifestat pe componenta mărfurilor alimentare, în contextul majorării cotațiilor materiilor prime și a produselor energetice. În luna martie a anului curent, prețurile de consum au atins un nou vârf de 10,15%. Pe medie, primul trimestru al anului 2022 s-a încheiat cu o inflație de 9,01%, din care avansul cel mai semnificativ a fost înregistrat de bunurile nealimentare (10,12%), urmate apoi de cele alimentare (9,10%) și de servicii (6,09%).

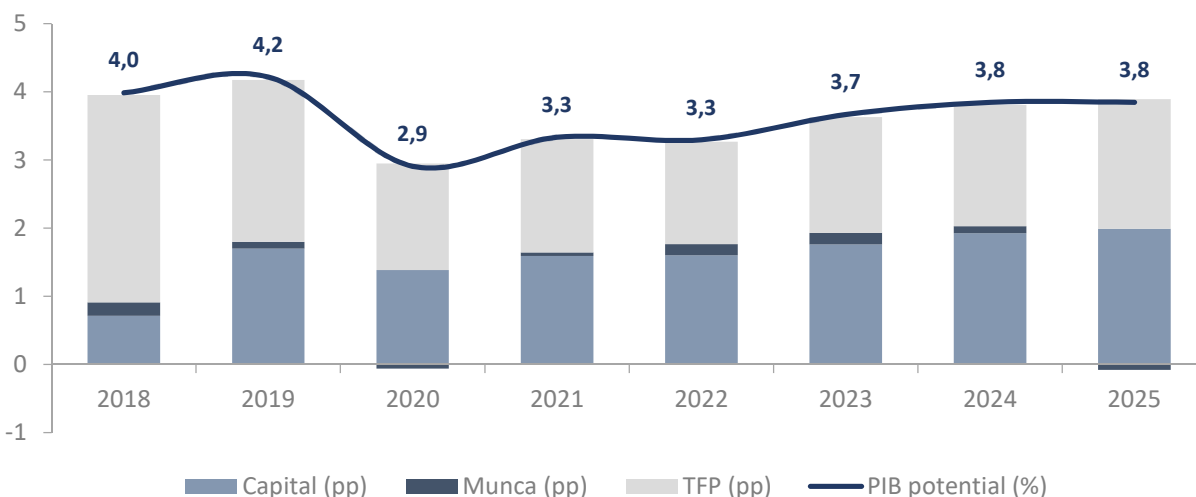
Reducerea măsurilor de izolare de la finalul anului 2020 și reluarea ulterioară a activității, deși într-o măsură diferită în funcție de sectoarele de activitate, au condus în anul 2021 la o creștere atât a ocupării forței de muncă, cât și o reducere a șomajului, cu îmbunătățire generală a pieței forței de muncă. Numărul de salariați a crescut cu 1,4% comparativ cu 2020, în timp ce rata șomajului BIM a ajuns la 5,6%, cu 0,5 puncte procentuale mai mic decât în aceeași perioadă a anului anterior.

Rata de ocupare a populației în vârstă de 20-64 ani a fost de 67,1%, cu 1,9 puncte procentuale mai mare decât în anul 2020. Ratele de participare la piața muncii, în pofida deficitului de forță de muncă, rămân scăzute în cazul unor categorii de persoane considerate vulnerabile în raport cu piața muncii. Rata tinerilor de 15 – 24 ani neocupați, care nu urmează nicio formă de educație sau de instruire (rata NEET), continuă să fie relativ ridicată (comparativ cu media UE), poziționându-se la valoarea de 21,0% în 2021, de la 17,3% în 2020. În anul 2021, conform datelor AMIGO, atât ocuparea forței de muncă cât și numărul de salariați (cu o pondere de 84,9% în populația ocupată) au crescut cu 1,4%. Evoluția s-a datorat, în special, dinamicilor pozitive din construcții și agricultură, unde numărul salariaților s-a majorat cu 7,7%, respectiv 3,1%, dar și celor din servicii și industrie, unde sporurile au fost modeste, de 0,9%, respectiv 0,1%. *Precizăm că începând cu trimestrul I 2021 datele din Conturile Naționale au fost estimate conform noii metodologii din Ancheta asupra Forței de Muncă în Gospodăria și nu sunt comparabile cu seriile anterioare de date, motiv pentru care am luat în considerare ocuparea AMIGO.* Rata șomajului, conform AMIGO, a înregistrat un nivel de 5,6%, cu 0,5 puncte procentuale mai mică decât în anul 2020.

2.2.2. EVOLUȚII CICLICE

Pe termen mediu, pe măsură ce implementarea investițiilor din PNRR avansează, dinamica reală a PIB potențial va accelera, ușor la 3,7% în 2023 și 3,8% în 2024-2025. După o încetinire mai puțin severă decât era de așteptat în anul de vârf al pandemiei de COVID-19 (2,9% în 2020 de la 4,2% în 2019), creșterea economică potențială și-a revenit la 3,3% în anul 2021, fiind sprijinită de componenta de investiții, tendință care se va menține și în anul 2022. Dacă în perioada pre-pandemică contribuția factorilor la creșterea economică potențială era puternic asimetrică în favoarea productivității totale a factorilor - TFP (peste două treimi), în prezent, datorită investițiilor importante preconizate în cadrul PNRR, contribuțiile stocului de capital și TFP sunt aproximativ egale (în medie, în perioada 2022-2025, de 1,8 puncte procentuale în cazul capitalului și 1,75 puncte procentuale în cazul TFP).

Creșterea PIB potențial și contribuția factorilor

Sursa: Comisia Națională de Strategie și Prognoză

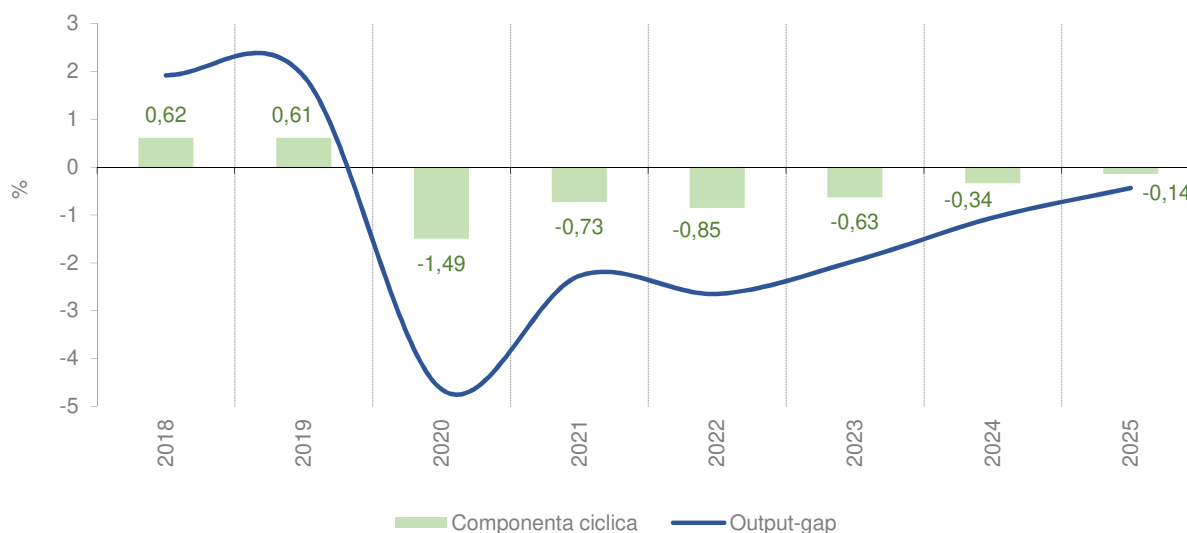
Contribuția productivității totale a factorilor (TFP) la dinamica PIB potențial pe termen mediu este semnificativ pozitivă. În ceea ce privește contribuția factorului muncă la creșterea potențială, aceasta este afectată negativ de evoluțiile demografice, însă în medie se menține pozitivă din următoarele cauze:

- Îmbunătățirile structurale de pe piața muncii vor contribui la compensarea declinului demografic, în condițiile în care trendul ratei de activitate a populației în vârstă de 15-74 ani este ascendent și se mărește cu 2 puncte procentuale în perioada 2022-2025;
- Rata naturală a șomajului (exprimată prin NAWRU) se situează în medie la 4,6% pe intervalul de prognoză, fiind semnificativ inferioară ratei medii efective a șomajului BIM (5%);
- Un influx din ce în ce mai mare de lucrători din străinătate în condițiile unei integrări eficiente

pe piața muncii din România (contingentul de muncitori străini, aprobat anual prin hotărâre de guvern, a crescut de la 7000 persoane în 2018 la 100000 persoane prevăzute pentru anul 2022).

Output-gap-ul se va poziționa la valori negative, însă va urma o traiectorie de închidere relativ rapidă, evoluând de la -2,6% în anul 2022 la -0,4% în anul 2025. Proiecția PIB potențial pe termen mediu s-a realizat în ipoteza unei dinamici zero a numărului mediu de ore lucrate/persoană ocupată. În continuare România are una dintre cele mai mici rate naturale a șomajului (5,6% în anul 2020) în rândul statelor membre (UE 27 cu 7,0%). La orizontul anului 2025 se prognozează o rată a șomajului de 4,6%. Datele privind evoluția șomajului și a ratei locurilor de muncă vacante indică, pentru anul 2021 o evoluție favorabilă a pieței muncii, cu o scădere a ratei șomajului consecutiv cu creșterea ratei locurilor de muncă vacante.

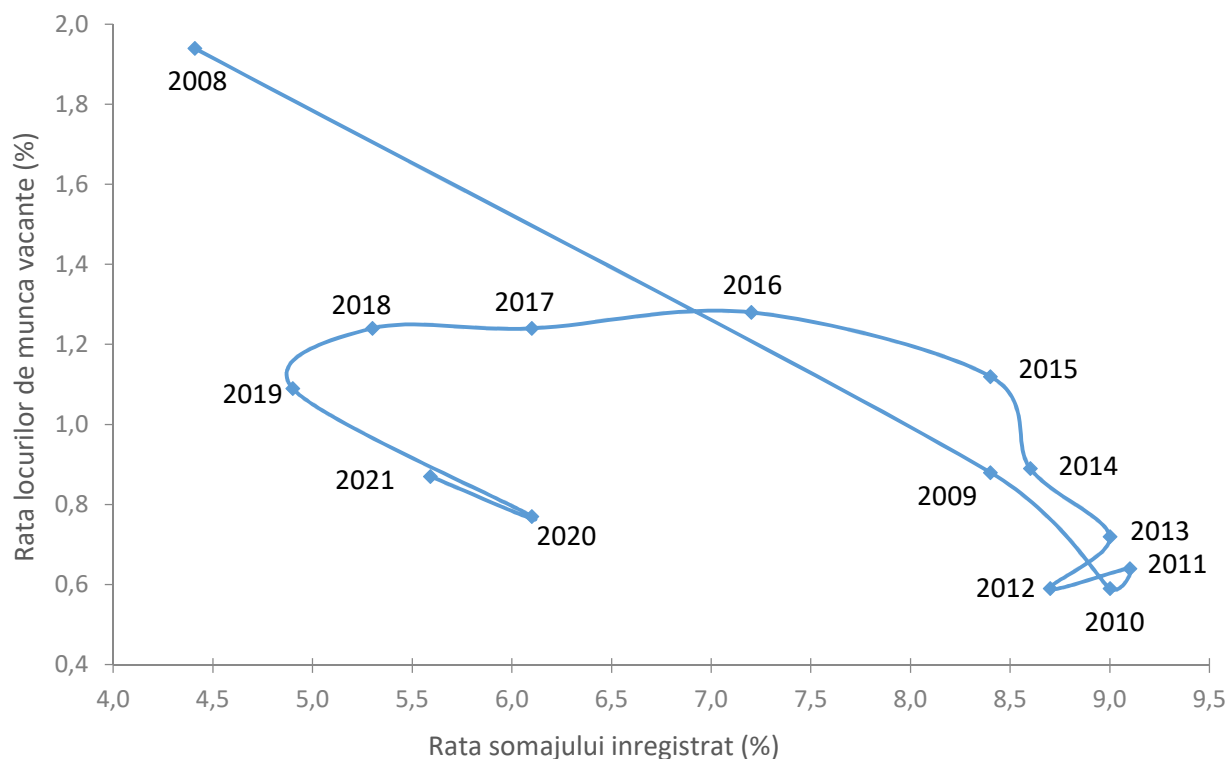
Output-gap și componenta ciclică

Sursa: Comisia Națională de Strategie și Prognoză

Pe fondul continuării creșterii economice estimată pentru perioada 2022 - 2025, se așteaptă ca și piața muncii să înregistreze o evoluție favorabilă, creându-se condiții pentru creșterea locurilor de muncă și îmbunătățirea ocupării pentru populația în vârstă de 20-64 ani (cu 4,1 puncte procentuale până în 2025, respectiv un nivel de 71,2%).

Rata șomajului și a locurilor de muncă vacante

Sursa: Comisia Națională de Strategie și Prognoză

2.3. SCENARIUL PE TERMEN MEDIU

Prognoza de creștere economică pentru perioada 2022 - 2025 a luat în considerare: (i) reevaluarea evoluțiilor indicatorilor macroeconomici, în contextul conflictului declanșat între Rusia și Ucraina și a sancțiunilor internaționale impuse; (ii) efectele crizei energetice și ale perturbărilor în lanțurile de aprovizionare, manifestate încă din partea a doua a anului 2021, care s-au amplificat în actualul scenariu; (iii) atenuarea șocului pandemic, care a condus la eliminarea restricțiilor începând cu luna martie și la o creștere a mobilității populației, păstrându-se însă riscul apariției în sezonul rece al unui nou val pandemic sau al unor mutații ale virusului; (iv) atragerea fondurilor europene prin Planul Național de Redresare și Reziliență precum și din Cadrul Financiar Multianual.

Pentru anul 2022 avansul economiei este estimat la 2,9% cu 1,4 puncte procentuale sub nivelul prognozei de iarnă. Decelerarea creșterii economice a avut la bază incertitudinile legate atât de evoluția conflictului Rusia – Ucraina, cât și a continuării întreruperilor din lanțurile de aprovizionare. Pe fondul conflictului de la granița României creșterea prețurilor produselor energetice s-a accentuat și se propagă implicit în majorările de prețuri pentru aproape toate

categoriile de produse și servicii. Pe partea ofertei, în anul 2022, creșterea va fi susținută în principal de construcții pentru care s-a estimat o majorare a valorii adăugate brute de 5,7% fiind stimulată de măsurile de implementare a PNRR, cât și de măsurile guvernamentale privind majorarea investițiilor. Pentru servicii, sporul de valoare adăugată brută este prevăzut la 3,4%, unde un rol important îl va avea sectorul „informații și comunicații”. În ceea ce privește industria, estimarea este una modestă, cu o majorare de doar 1,5% fiind sectorul cel mai afectat de creșterea prețurilor produselor energetice și de adâncire a blocajelor în sistemul de aprovizionare global.

Pe elemente de utilizare, creșterea economică se bazează pe un aport favorabil al cererii interne, atât prin componenta de investiții, cât și prin cea de consum. Este de așteptat ca formarea brută de capital fix să se majoreze cu 4,8%, în timp ce consumul privat va avea o creștere moderată (+3,1%), înclinația spre consum fiind temperată de creșterea prețurilor. Măsurile de natură economică și socială avute în vedere pentru compensarea efectelor negative ale creșterii generalizate a prețurilor, precum și măsurile pentru sprijinirea refugiaților din Ucraina, vor determina o majorare a consumului guvernamental cu 1,3%. În același timp, cererea externă va avea un aport negativ de 0,6 puncte procentuale la creșterea produsului intern brut, consecință a majorării mai alerte, în termeni reali, a importului de bunuri și servicii cu 5,1%, comparativ cu o creștere mai redusă a exportului de bunuri și servicii, respectiv 4,4%.

Componentele PIB - Creșterea economică

- modificări procentuale anuale -

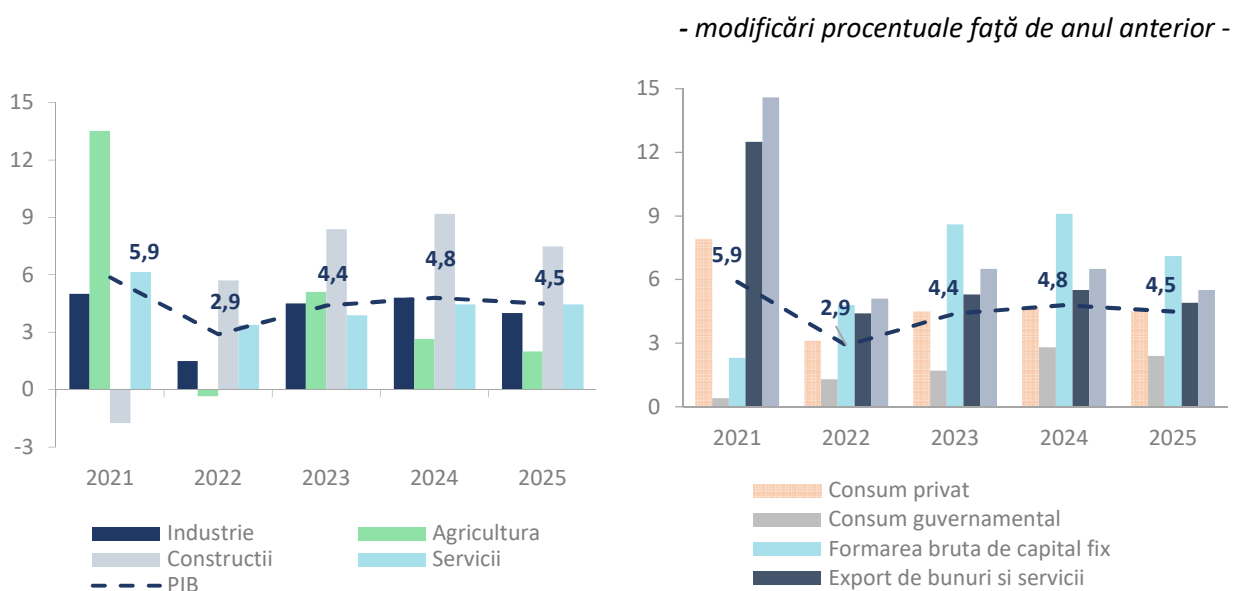
	2021	2022	2023	2024	2025
PIB real	5,9	2,9	4,4	4,8	4,5
PIB nominal	11,6	12,3	10,0	8,3	7,5
<i>Componentele PIB-ului real - metoda cheltuielilor</i>					
Cheltuielile consumului privat	7,9	3,1	4,5	4,7	4,5
Cheltuielile consumului guvernamental	0,4	1,3	1,7	2,8	2,4
Formarea brută de capital fix	2,3	4,8	8,6	9,1	7,1
Exporturi de bunuri și servicii	12,5	4,4	5,3	5,5	4,9
Importuri de bunuri și servicii	14,6	5,1	6,5	6,5	5,5
<i>Componentele PIB-ului real - partea ofertei</i>					
Industrie	5,0	1,5	4,5	4,8	4,0
Agricultură, silvicultură și piscicultură	13,5	-0,4	5,1	2,7	2,0
Construcții	-1,7	5,7	8,4	9,2	7,5
Servicii	6,1	3,4	3,9	4,5	4,5
<i>Contribuții la creșterea PIB - metoda cheltuielilor (procente)</i>					

	2021	2022	2023	2024	2025
Cererea internă finală	5,5	3,3	5,3	5,8	5,1
Modificarea stocurilor	1,8	0,2	0,0	-0,2	-0,1
Export net	-1,4	-0,6	-0,9	-0,8	-0,6
<i>Contribuții la creșterea PIB - partea ofertei (procente)</i>					
Industrie	1,0	0,3	1,0	1,1	0,9
Agricultură, silvicultură și piscicultură	0,5	0,0	0,2	0,1	0,1
Construcții	-0,1	0,4	0,6	0,7	0,6
Servicii	3,7	2,0	2,2	2,5	2,5

Sursa: INS și Comisia Națională de Strategie și Prognoză

Pentru perioada 2023 – 2025 ritmul mediu anual de creștere este prevăzut la 4,6%. Un rol esențial în susținerea avansului economiei în această perioadă îl va avea utilizarea fondurilor europene care se va concretiza într-un amplu proces investițional. Astfel, pe latura ofertei pentru construcții s-a estimat o creștere medie anuală superioară celei a produsului intern brut și anume 8,3%. Pentru industrie și servicii, evoluțiile medii anuale sunt ușor inferioare, și anume 4,4%, respectiv 4,3%, accentul fiind pus pe activitățile moderne cu aport sporit de valoare adăugată brută.

Evoluția produsului intern brut pe componente

Sursa: INS și Comisia Națională de Strategie și Prognoză

Cererea internă, cu un ritm mediu anual de 5,0%, va continua să reprezinte motorul creșterii economice în acest interval. În cadrul acesteia, formarea brută de capital fix va reprezenta principalul factor al creșterii economice cu un ritm mediu anual de 8,3%. Consumul privat va avea

o dinamică moderată, având un ritm mediu anual de 4,6%, iar consumul guvernamental se va majora, în medie, cu 2,3%. Exportul net își va diminua treptat, contribuția negativă la creșterea produsului intern brut, ajungând la sfârșitul intervalului de prognoză la 0,6 puncte procentuale. Exporturile de bunuri și servicii vor spori cu un ritm mediu anual de 5,2%, iar importurile de bunuri și servicii se vor mări, în medie, cu 6,2%. Pentru anul 2022, se estimează că inflația va crește până la 10,1%, ca medie anuală, respectiv 9,7% la sfârșit de an. În perioada 2023-2025, se prefigurează, însă, un trend descendent, pe măsură ce efectele șocurilor exercitate asupra ofertei se vor tempera, ajungând în 2025 la 2,5% la sfârșitul anului și 2,7% ca medie anuală.

Perspectivile inflației

- % -	2020	2021	2022	2023	2024	2025
- sfârșitul anului	2,06	8,19	9,7	3,5	2,7	2,5
- medie anuală	2,63	5,05	10,1	5,4	3,0	2,7

Sursa: Comisia Națională de Strategie și Prognoză

2.4. BALANȚA SECTORULUI EXTERN

În anul 2021, exporturile și importurile de bunuri s-au majorat cu un ritm alert comparativ cu anul anterior (20,1%, respectiv 22,1%). În aceste condiții, deficitul comercial FOB-CIF a fost cu aproape 29% mai mare decât nivelul anului 2020. În primele 2 luni ale anului 2022 schimburile internaționale de bunuri au fost caracterizate de o dinamică pozitivă a indicatorilor de comerț, determinată în mare parte și de majorarea prețurilor. Astfel, exporturile României au înregistrat o creștere cu 23,4% față de perioada corespunzătoare a anului 2021 și au avut o valoare de 13,8 mld. euro, în timp ce importurile de bunuri au totalizat 18,4 mld. euro, situându-se cu aproape 30% peste nivelul perioadei de comparație a anului anterior. Balanța comercială s-a închis cu un sold negativ de 4,6 mld. euro, alimentat, în principal, de sectorul de petrochimie (produse farmaceutice, îngrășăminte, materiale plastice etc.) și importurile de combustibili și lubrifianți. Pentru anul 2022, se așteaptă o creștere a exporturilor de bunuri cu 15,0% față de anul 2021 și o valoare de 85,9 miliarde euro, concomitent cu o majorare de 16,5% a importurilor, până la 114,6 miliarde euro. Pentru intervalul 2023-2025 se prognozează creșteri medii anuale ale exporturilor de bunuri de 6,5%, iar la importuri de 6,8%, dinamicile indicatorilor de comerț exterior fiind corelate cu cele ale producției industriale și sectorului agricol.

Contul curent al balanței de plăți a înregistrat în anul 2021 un deficit cu 53,7% mai mare față de nivelul anului anterior, ajungând la o pondere în PIB de 7,0%. Finanțarea deficitului de cont curent s-a realizat în proporție de peste 43% prin investiții străine directe, care au atins valoarea de 7,3 mld. euro, acesta reprezentând cel mai ridicat nivel înregistrat după criza financiară din anul 2008.

Balanța sectorului extern

- % -	2021	2022	2023	2024	2025
Soldul net, față de restul lumii	-4,8	-4,7	-4,4	-3,9	-3,3
Din care:					
- balanța bunurilor și serviciilor	-5,7	-6,0	-6,0	-5,9	-5,6
- balanța veniturilor primare și a veniturilor secundare	-1,3	-0,9	-0,7	-0,5	-0,3
- contul de capital	2,2	2,2	2,3	2,5	2,6

Sursa: Comisia Națională de Strategie și Prognoză

Pe ansamblul anului 2022, deficitul contului curent al balanței de plăți se așteaptă să atingă o valoare de 18,6 mld. euro, reprezentând 6,9% din PIB. În primele două luni ale anului 2022, contul curent al balanței de plăți a înregistrat un deficit de 2,25 mld. euro, în creștere cu 56,2% față de perioada similară din anul 2021, pe fondul deteriorării balanței bunurilor. Investițiile străine directe vor acoperi în proporție de circa 43% deficitul de cont curent în acest an. Pe termen mediu, nivelul deficitului de cont curent se va menține la o valoare medie anuală de 19,6 mld. euro, cu o pondere în PIB de 6,7% în anul 2023 și 5,9% în 2025. În perioada 2022-2025, ponderea în PIB a soldului net cu restul lumii, luând în calcul și contul de capital, se va menține negativă, cu un trend descendent, în condițiile unei contribuții mai ridicate a contului de capital.

2.5. REFORME STRUCTURALE CUPRINSE ÎN PNRR

România abordează o mare parte din provocările de lungă durată prin implementarea Planului Național de Redresare și Reziliență ce conține 171 de măsuri menite să crească potențialul de creștere (64 reforme și 107 investiții), aceste măsuri fiind structurate în jurul a 6 piloni și 15 componente. Reformele structurale întreprinse ar trebui să aibă un impact economic semnificativ²³ pe termen mediu și lung, în timp ce efectele transfrontaliere pozitive se vor concretiza într-o creștere de 0,2% a PIB-ului în 2026, datorită reformelor sincronizate în toate statele membre.

²³ Impactul de lungă durată al PNRR ar putea aduce o creștere a PIB României cu 17% în 20 de ani, conform Analizei planului de redresare și reziliență al României ce însoțește documentul de aprobare a evaluării planului de redresare și reziliență al României (COM(2021) 608 final).

Comisia Europeană a efectuat prima misiune oficială pentru monitorizarea jaloanelor și țintelor asumate de România în Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR), în cadrul căruia, MIPE, împreună cu coordonatorii de reforme și investiții, au prezentat stadiul îndeplinirii obiectivelor, atât pentru anul 2021, cât și pentru primele două trimestre din 2022. România are îndeplinite 22 din 24 de jaloane prevăzute în PNRR, iar celelalte două sunt în curs de îndeplinire la Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării, legate de cloud-ul guvernamental. În acest sens, în februarie 2022, a fost înființat Comitetul de monitorizare a PNRR, ca organism interinstituțional cu rol de consultare, de informare și dezbateri.

Pilonul „Tranziția verde” include măsuri-cheie pentru decarbonizarea sectoarelor energiei și transporturilor. Provocările ecologice sunt abordate în plan în principal în cadrul componentelor Managementul apei, Păduri și protecția biodiversității, Managementul deșeurilor, Transport sustenabil, Valul renovării și Energie. Investițiile și reformele ce reprezintă cumulativ sprijin nerambursabil și împrumuturi în valoare de 15,314 miliarde EUR sunt de așteptat să contribuie la obiectivele de climă și energie ale României. O atenție deosebită este acordată Componentei 4 (Transport durabil) fiind vizată reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (GES) și a poluării prin modernizarea și decarbonizarea transportului rutier și îmbunătățirea siguranței rutiere, modernizarea infrastructurii de transport feroviar (3,48 miliarde EUR), achiziționarea de emisii zero și reînnoirea materialului rulant (412 milioane EUR) și dezvoltarea infrastructurii subterane în București și Cluj-Napoca (600 milioane EUR). Componenta 4 este strâns legată de Componenta 10 (Fondul local pentru tranziția verde și digitală) care contribuie, de asemenea, la tranziția ecologică prin măsuri de sprijinire a mobilității urbane sustenabile, și reînnoirea flotelor de transport public (580 milioane EUR), renovarea energetică a clădirilor publice (575 milioane EUR) și crearea infrastructurii necesare pentru o mobilitate urbană mai sigură și mai sustenabilă (620 milioane EUR). În ceea ce privește componenta 6 (Energie), aceasta conține măsuri ce vor conduce la eliminarea treptată a producției de energie pe cărbune și lignit și dezvoltarea surselor regenerabile de energie (460 de milioane EUR) și a hidrogenului ecologic²⁴ (115 milioane EUR), precum și investiții în eficiența energetică a industriei (64 de milioane EUR) și în baterii, celule fotovoltaice și stocarea energiei electrice. Acestea din urmă sunt menite să sprijine flexibilitatea rețelei electrice în contextul producției crescute de energie din surse regenerabile, fiind în valoare de 280 de milioane EUR. O contribuție foarte importantă la tranziția ecologică este de asemenea avută în vedere în componenta 5 (Valul renovării), unde este planificată o alocare substanțială pentru accelerarea renovării energetice atât a clădirilor private, cât și a celor publice (2,15 miliarde EUR). În cadrul componentei 1 (Gestionarea apei), reformele și investițiile (1,46 miliarde EUR în total) sunt de așteptat să îmbunătățească sistemele de apă și apă uzată, inclusiv apa

²⁴ hidrogen produs din energie electrică regenerabilă

potabilă, precum și să dezvolte măsuri de protecție împotriva inundațiilor, cum ar fi extinderea acoperirii apei și a sistemelor de colectare a apelor uzate în municipiile cu peste 2.000 de locuitori.

Atingerea obiectivului de Tranziție verde nu se rezumă doar la componentele enumerate mai sus, ci este sprijinit și de alte măsuri ce au o contribuție indirectă, anume:

- componenta 11 (Turism și cultură): dezvoltarea de trasee pentru ciclism
- componenta 12 (Asistență medicală): proiecte majore de infrastructură de asistență medicală, cum ar fi spitale, rețele de centre de ambulatoriu, centre comunitare integrate, birouri de planificare familială și cabinete de îngrijire primară care respectă standardele de energie aproape zero (en. nearly zero-energy building – NZEB), asigurarea neutralității climatice a clădirilor menționate și, pentru unele clădiri, realizarea unei cereri de energie primară care este cu 20% mai mică decât standardele NZEB.
- Componenta 14 (Buna guvernare): sprijin pentru consolidarea coordonării la nivel guvernamental a unei abordări integrate și coerente a inițiativelor privind schimbările climatice și dezvoltarea durabilă.

Reformele și măsurile menite să asigure "Transformarea digitală" abordează o gamă largă de provocări cu care se confruntă România, în special în ceea ce privește capitalul uman, integrarea tehnologiei digitale de către companii și servicii publice digitale, precum și utilizarea serviciilor de internet ce se află în strânsă corelație cu nivelul de competențe al populației. Măsurile digitale ce sunt incluse în componenta 7 (Transformare digitală), precum și efecte indirecte din toate celelalte componente reflectă natura transversală a eforturilor de digitalizare. Investițiile pentru dezvoltarea unui sistem integrat de e-sănătate și telemedicină (470 de milioane EUR) și pentru a îmbunătăți digitalizarea serviciilor publice de ocupare a forței de muncă și a protecției sociale au potențialul de a crește accesul la aceste servicii și calitatea acestora. Totodată, sunt prevăzute investiții importante în implementarea cărții de identitate electronice pentru cetățenii români (200 milioane EUR) și pentru construirea unei infrastructuri cloud guvernamentale (374 milioane EUR). Alte contribuții semnificative la obiectivele digitale sunt incluse și în componenta 4 (Transport durabil), cu investiții în digitalizarea transportului rutier (254 milioane EUR) și feroviar (610 milioane EUR), componenta 10 (Fondul local pentru tranziția verde și digitală) cu investiții în sisteme ITS pentru mobilitate urbană (275 milioane EUR), precum și în componenta 9 (Sprijin pentru mediul de afaceri, C&D&I), cu investiții în digitalizarea companiilor (550 milioane EUR). Este important de avut în vedere și includerea în PNRR a proiectului digital multi-țară în domeniul „Semiconductorilor și procesoarelor cu putere redusă” (500 milioane EUR) acestea fiind elementele constitutive esențiale ale produselor digitale și digitalizate.

Componenta 15 (Educație) include investiții ce vor accelera digitalizarea instituțiilor de învățământ superior și vor facilita dezvoltarea competențelor avansate, care ar trebui, la rândul

lor, să sprijine transformarea digitală. În total, componenta Educație aduce o contribuție semnificativă la obiectivele digitale fiind alocată o sumă totală de 1.129,5 milioane EUR), din care pentru modernizarea laboratoarelor de calculatoare din școli și furnizarea de echipamente IT suplimentare sunt alocați 478,5 milioane EUR. Pe parcursul pandemiei generate de COVID-19, Ministerul Educației a aplicat numeroase măsuri de diminuare a efectelor negative resimțite asupra sistemului de educație. Astfel, anul școlar 2020-2021 și primul semestru al anului școlar 2021-2022, au fost puternic afectate de pandemia de COVID 19, toate țările multiplicând posibilitățile de inovare și accelerare a transformării digitale a școlii și dezvoltând competențele digitale ale cadrelor didactice și ale elevilor, pentru a se putea adapta la situația epidemiologică și pentru a asigura incluziunea, egalitatea de șanse și calitatea proceselor educaționale. Pentru asigurarea continuității procesului educațional și crearea unui sistem educațional rezilient, Ministerul Educației a continuat, în anul școlar 2020-2021, derularea de programe pentru achiziționarea de materiale de protecție sanitară și dispozitive electronice, în vederea asigurării activităților didactice din cadrul unităților de învățământ preuniversitar de stat și a asigurat resursele tehnologice pentru educația digitală, în contextul desfășurării cursurilor în scenariile hibrid sau online.

2.6. IMPACTUL FONDURILOR EUROPENE ASUPRA FINANTELOR PUBLICE

Fondurile alocate României de Uniunea Europeană reprezintă un instrument de bază pentru atingerea obiectivelor Strategiei 2020, respectiv pentru sprijinirea coeziunii economice, sociale și teritoriale. În luna martie 2022 Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE) a adoptat Memorandumul privind transmiterea oficială către Comisia Europeană a Acordului de Parteneriat pentru perioada de programare 2021-2027. În cadrul acestuia au fost definite 16 programe, opt naționale și opt regionale. Elementul de noutate îl reprezintă programele operaționale dedicate infrastructurii de transport, sănătate și tranziție justă. Toate aceste programe însumează o valoare de peste 32 de miliarde de euro.

În contextul geopolitic actual Comisia Europeană a adoptat un cadru temporar de criză (valabil până la 31 decembrie 2022), menit să permită statelor membre să utilizeze flexibilitatea prevăzută de normele privind ajutoarele de stat pentru a sprijini economia în contextul invaziei Ucrainei de către Rusia. Cadrul temporar de criză prevede mai multe tipuri de ajutoare:

- **Cuquantumuri limitate ale ajutoarelor:** Statele membre vor putea să instituie scheme de ajutor în valoare de până la 35.000 euro pentru întreprinderile afectate de criză care au activități în sectoarele agriculturii, pescuitului și acvaculturii și scheme de ajutor în valoare de până la 400.000 euro per întreprindere, pentru întreprinderile afectate de criză care își desfășoară activitatea în oricare dintre celelalte sectoare. Sprijin pentru lichidități sub formă de garanții de stat și de împrumuturi subvenționate: Statele membre vor fi în măsură să ofere (i) garanții de stat subvenționate astfel încât băncile să poată acorda în

continuare împrumuturi tuturor întreprinderilor afectate de criza actuală și (ii) împrumuturi publice și private cu rate ale dobânzii subvenționate.

- Statele membre pot acorda garanții de stat sau pot institui scheme de garantare care să sprijine împrumuturile bancare contractate de întreprinderi. Acestea din urmă ar beneficia de prime subvenționate, cu reduceri ale ratei de piață estimate pentru primele anuale aferente noilor împrumuturi destinate întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-urilor) și altor tipuri de întreprinderi.
- Statele membre pot facilita acordarea de împrumuturi publice și private întreprinderilor, cu rate ale dobânzii subvenționate. Aceste împrumuturi trebuie acordate cu o rată a dobânzii care să fie cel puțin egală cu rata de bază fără risc, plus o primă de risc de credit specificată, aplicabilă IMM-urilor și, respectiv, celorlalte tipuri de întreprinderi.

Mecanismul de Redresare și Reziliență

Planul național de redresare și reziliență (PNRR) al României evaluat pozitiv de Comisia Europeană și aprobat de către Consiliul Uniunii Europene la 03 noiembrie 2021 a fost conceput așa încât să asigure un echilibru optim între prioritățile Uniunii Europene și necesitățile de dezvoltare ale României, în contextul recuperării după criza COVID-19, prin realizarea unor programe și proiecte esențiale, care să sprijine reziliența, nivelul de pregătire pentru situații de criză, capacitatea de adaptare și potențialul de creștere prin reforme majore și investiții cheie pentru facilitarea tranziției verde și digitală, cu fonduri din Mecanismul de Redresare și Reziliență. În contextul aprobării PNRR, anul 2021 a reprezentat punctul de plecare în dezvoltarea arhitecturii instituționale și legislative necesare implementării acestui nou instrument financiar, atât pentru România, cât și la nivelul Uniunii Europene.

Planul abordează o parte semnificativă din provocările structurale mai vechi care au rămas neresoluate, astfel cum au fost identificate în recomandările relevante specifice adresate României de către Consiliu în 2019 și în 2020, fiind incluse o serie de reforme din diverse sectoare/domenii, cu aplicabilitate la nivel național și local. Aceste reforme presupun atât modificări legislative/adoptare de strategii, cât și investiții selectate/aprobate la nivelul ministerelor coordonatoare de reforme. Implementarea PNRR vizează implicarea autorităților locale atât în definirea apelurilor, acolo unde este cazul, cât și în cea de monitorizare și evaluare a planului. Planul promovează atât principiul aditivității cheltuielilor cu cele de la bugetul de stat, precum și cel al complementarității cu celelalte mecanisme și fonduri ale UE.

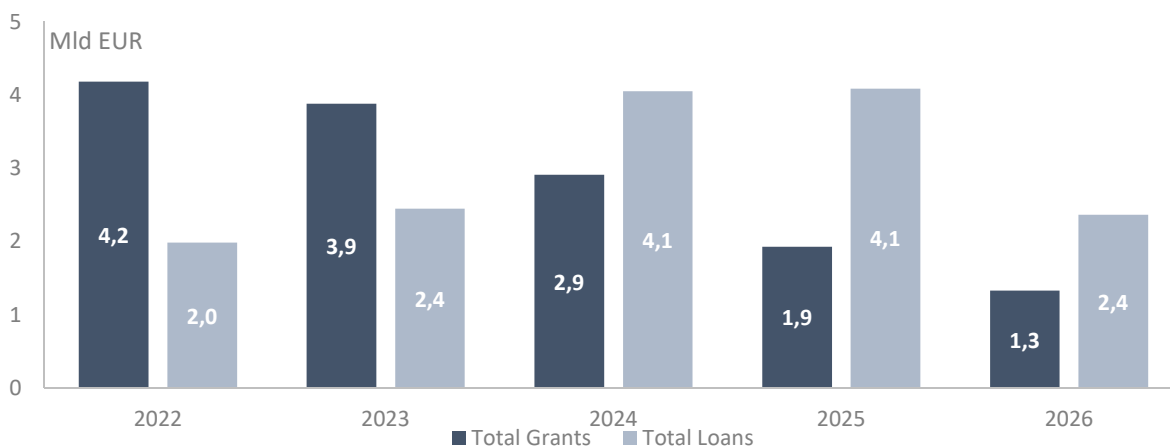
Prin îndeplinirea celor 507 jaloane și ținte asociate reformelor și investițiilor, se preconizează că planul va contribui la redresarea economică și socială și la dezvoltarea pe termen lung, generând efecte socioeconomice de durată. Acestea vizează în special introducerea unor schimbări structurale în funcționarea administrației publice din România. De asemenea, se

preconizează că planul va avea un impact de durată în ceea ce privește elaborarea, implementarea și monitorizarea politicilor, în special în ceea ce privește politicile care reglementează utilizarea resurselor naturale și mediul. Reforma sistemului de pensii și cea socială ar trebui, de asemenea, să contribuie la reducerea disparităților și a inegalităților.

Structura planului se axează pe 15 componente integrate în cei 6 piloni ai Mecanismului de Redresare și Reziliență, însă cu o concentrare evidentă pe pilonul de tranziție verde, pentru a răspunde cât mai mult posibil la provocările legate de schimbările climatice și de mediu. Investițiile sunt direcționate astfel către tranziția verde și tranziția digitală, în conformitate cu recomandările specifice de țară pentru 2019 și 2020. Planul nu prevede, în general, cheltuieli bugetare recurente, existând doar câteva cazuri justificate, de exemplu pentru cheltuieli salariale adiacente procesului de recalculare a pensiilor, fiind necesar un efort suplimentar concentrat pe o perioadă scurtă de timp.

România beneficiază de fonduri în valoare de 29,2 miliarde euro, din care 14,24 miliarde de euro sunt finanțări nerambursabile, iar 14,94 miliarde de euro reprezintă sprijin sub formă de împrumut. Până în prezent, a fost acordată României o sumă totală de 3,79 miliarde euro din PNRR reprezentând o primă tranșă a prefinanțării pe componenta de grant în valoare de 1,85 miliarde euro și 1,94 miliarde euro pe componenta de împrumut. În data de 13 ianuarie 2022, odată cu intrarea în vigoare a Acordului de împrumut între Comisia Europeană și România, a fost virată suma aferentă prefinanțării din componenta de împrumut, de 1,94 miliarde euro, reprezentând 13% din valoarea totală a împrumutului. Graficul de mai jos prezintă defalcarea sumelor prevăzute până în 2026 pe componentele de grant și împrumut. Prima cerere de plată, în sumă de 2,94 miliarde de euro va fi transmisă de România pe parcursul lunii mai, fiind condiționată de îndeplinirea satisfăcătoare a celor 21 de ținte și jaloane aferente trim. IV 2021.

Defalcarea anuală a fondurilor PNRR pe componente

Sursa: Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

În cadrul PNRR, în Decizia de punere în aplicare a Consiliului din 3 noiembrie 2021 de aprobare a evaluării planului de redresare și reziliență al României (CID), sunt prevăzute și aprobate investiții care includ 69 apeluri de proiecte competitive, cu o valoare totală de 13,462 mld euro (reprezentând aprox. 47% din valoarea totală a PNRR). În ceea ce privește apelurile de proiecte defalcate pe ministere, situația se prezintă după cum urmează:

Defalcarea proiectelor pe ministerele responsabile

Minister responsabil	Apeluri de proiecte competitive		milioane euro	
	total	din care în 2022	total	din care în 2022
M MAP	12	10	2994.0	2704.0
M MSS	3	2	137.7	50.2
M S	6	6	361.0	361.0
M LPDA	12	12	4511.7	4511.7
M IPE	15	13	2461.8	2325.3
M FTES	1	1	50.3	50.3
M EDU	3	1	815.5	234.0
M CID	6	5	137.9	116.0
M ENERGIEI	8	7	1616.0	1216.0
M C	2	1	13.3	7.8
TOTAL	69	58	13462.1	11860.1

Sursa: Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

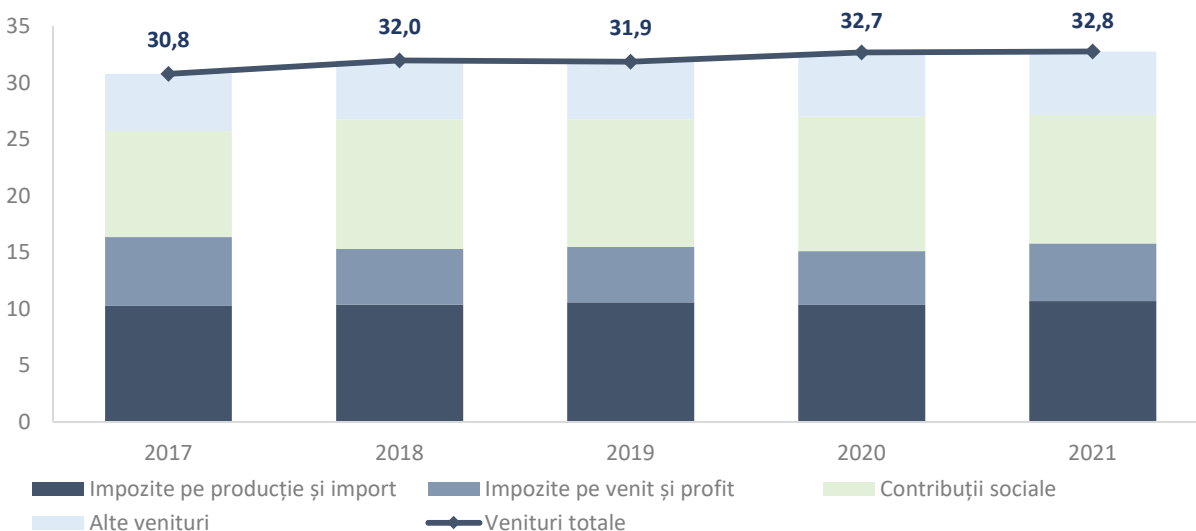
3. SOLDUL BUGETULUI GENERAL CONSOLIDAT

3.1. POLITICA FISCAL-BUGETARĂ ÎN PERIOADA 2020-2021

Adâncirea deficitului bugetar în anul 2020 la 9,2% din PIB (ESA), respectiv cu 5 puncte procentuale față de anul anterior, este explicată de reducerea activității economice în sectoarele afectate de criza sanitară și de măsurile de sprijin și de stimulare a economiei implementate de Guvern. România a avut cel mai nefavorabil punct de plecare pentru a face față crizei economice prin sprijin fiscal, dat fiind nivelul ridicat al deficitului bugetar din 2019. În pofida spațiului fiscal limitat, sprijinul guvernamental a fost eficient în sprijinirea activității economice, România înregistrând una dintre cele mai scăzute contracții economice din UE, pe fondul investițiilor sporite, în special a investițiilor publice, și al măsurilor active de susținere a economiei.

În anul 2021, pe fondul suportului guvernamental și ameliorării situației sanitare, activitatea economică a revenit la nivelul pre-pandemie mai devreme decât în alte state membre ale UE susținând o ajustare a deficitului bugetar la 7,1% din PIB (ESA), sub ținta asumată inițial. Politica fiscal-bugetară s-a menținut expansionistă pe tot parcursul anului, pentru a nu afecta capacitatea de susținere a economiei și de promovare a investițiilor. Astfel, având în vedere redresarea completă a activității economice, România a înregistrat un deficit bugetar de 7,1% din PIB în 2021, semnificativ sub ținta asumată de 8,0% asumată inițial, și, totodată, o reducere de peste 2 puncte procentuale față de deficitul din 2020.

Venituri bugetare (ESA 2010, % PIB)

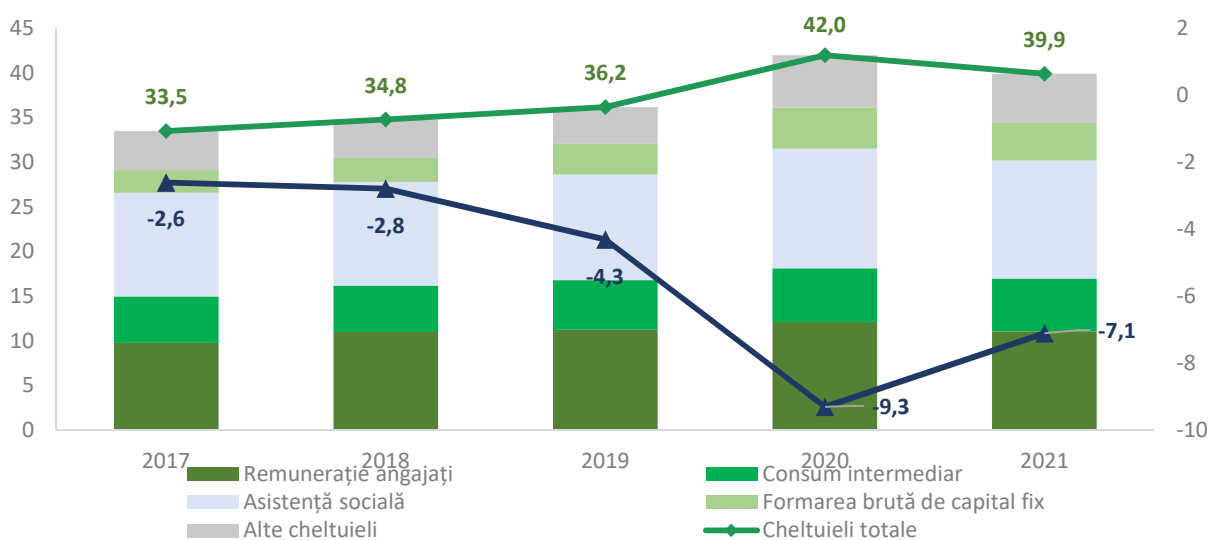

Sursa: Ministerul Finanțelor

Veniturile bugetare au înregistrat o pondere de 32,8% din PIB în anul 2021, consemnând o creștere marginală de 0,1 puncte procentuale față de anul 2020. Veniturile din impozitele pe

producție și import s-au majorat cu 0,3 puncte procentuale comparativ cu anul anterior, cu precădere datorită avansului încasărilor din TVA (+0,4 puncte procentuale), pe fondul normalizării consumului privat. De asemenea, încasărilor din impozitul pe venit și profit au crescut cu 0,4 puncte procentuale, în contextul redresării activității economice. Pe de altă parte, veniturile din contribuții sociale s-au diminuat cu 0,5 puncte procentuale în contextul creșterii mai lente a fondului de salarii din economie comparativ cu ritmul PIB nominal. Încasărilor cuprinse la *alte venituri* au scăzut cu 0,1 puncte procentuale, pe fondul contracției veniturilor din proprietate (-0,4 puncte procentuale), în timp ce sumele din fonduri europene au crescut cu 0,3 puncte procentuale.

Cheltuieli bugetare (ESA 2010, % PIB)

Sursa: Ministerul Finanțelor

Cheltuielile bugetare au înregistrat o pondere de 39,9% PIB în 2021, în scădere cu 2,1 puncte procentuale față de anul anterior, majoritatea componentelor consemnând ajustări, explicate de creșteri nominale moderate, inferioare dinamicii PIB nominal. Cheltuielile cu formarea brută de capital fix (4,2% din PIB), deși s-au situat ca valoare nominală peste nivelul din 2020, exprimate ca pondere în PIB s-au diminuat cu 0,4 puncte procentuale. Această diminuare este explicată de baza ridicată din 2020, când investițiile publice au accelerat semnificativ (compensând încetinirea investițiilor private în contextul crizei) concomitent cu stagnarea PIB nominal, în timp ce în anul 2021, odată cu redresarea economică, avansul PIB nominal a fost superior dinamicii investițiilor publice. Cheltuielile cu asistența socială (13,2% din PIB) au înregistrat o creștere nominală de 9,6%, (an/an), pe fondul majorării pensiilor și creșterii succesive a alocațiilor de stat pentru copii, însă, exprimate ca pondere în PIB, acestea au consemnat o reducere marginală, de 0,2 puncte procentuale. Totodată, cheltuielile de personal (11,1% din PIB) s-au ajustat cu 1,0 punct procentual, în condițiile menținerii unei politici salariale prudente în sectorul public - cu o creștere

nominală inferioară avansului PIB nominal. *Alte cheltuieli* s-au diminuat cu 0,4 puncte procentuale, pe seama reducerii cheltuielilor cu subvențiile.

3.2. PERSPECTIVELE BUGETARE PE TERMEN MEDIU

3.2.1. PRINCIPALELE MĂSURI DE POLITICĂ FISCALĂ

Politica fiscal-bugetară pe anul 2022 și pe termen mediu asigură reducerea graduală a deficitului bugetar fără să afecteze perspectivele redresării economice. Bugetul aprobat pentru anul 2022 și estimările pe perioada 2022-2025 stabilesc deficitul bugetar ESA în anul 2022 la 6,2% din PIB, urmând ca acesta să ajungă în anul 2024 la 2,95% din PIB, respectiv o reducere de 3,3 puncte procentuale față de anul 2022, încadrându-se la finalul orizontului de prognoză în prevederile regulamentelor europene (2,9 % din PIB în anul 2025). De asemenea, soldul structural este prevăzut să se ajusteze într-un ritm similar, situându-se sub nivelul deficitului efectiv, pe fondul persistenței unui output gap negativ.

Soldul bugetului general consolidat (% PIB)

	2021 Realizat	2022 Estimări	2023 Estimări	2024 Estimări	2025 Estimări
Sold ESA	-7,1	-6,2	-4,4	-2,95	-2,93
Sold structural	-6,4	-5,4	-3,8	-2,6	-2,8

Sursa: Ministerul Finanțelor, Comisia Națională de Strategie și Prognoză

România beneficiază în 2022 (ca și în 2020-2021) de „clauza generală derogatorie” de la prevederile Pactului de Stabilitate și Creștere (PSC). Clauza a fost activată de către Comisia Europeană în martie 2020, pentru a oferi statelor membre o marjă de manevră necesară implementării măsurilor de urgență cu consecințe bugetare majore. Clauza nu suspendă procedurile PSC, ci permite abaterea de la cerințele bugetare care s-ar aplica în mod normal. Având în vedere incertitudinea economică ridicată, decizia de dezactivare sau menținere a clauzei derogatorii generale în 2023 va fi evaluată de către Comisia Europeană în acest an.

Măsurile adoptate în anul 2022 și pe termen mediu 2023-2025, se orientează spre realizarea graduală a consolidării fiscale prin măsuri care să permită atingerea țintei de deficit prevăzută de regulamentele europene până la sfârșitul orizontului de prognoză. Prin Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) România beneficiază de oportunitatea unor alocări financiare în vederea aplicării de măsuri de transformare digitală a sectoarelor economice și sociale. Se au în vedere serviciile publice prin dezvoltarea infrastructurii publice digitale pentru crearea posibilității de practicare a educației online, dar și măsuri de sprijin pentru digitalizarea IMM-urilor. Investițiile privind digitalizarea, tehnologiile avansate și securitate cibernetică, precum și

În componentele și sistemele microelectronice sunt esențiale pentru digitalizarea economică sustenabilă.

Obiective ale politicii fiscale avute în vedere pe termen mediu, vizează următoarele aspecte:

- Realizarea graduală a consolidării fiscale prin măsuri care să permită atingerea țintei de deficit prevăzută de regulamentele europene până la sfârșitul anului 2024, contribuind, la scăderea inflației, a ratelor dobânzilor, a deficitului comercial și de cont curent al balanței de plăți, precum și la stabilitatea cursului valutar al leului;
- Continuarea perfecționării legislației pentru a corespunde criteriilor de armonizare cu legislația comunitară, prin transpunerea în legislația națională a măsurilor adoptate la nivel european;
- Măsuri privind eficientizarea calitativă a cheltuielilor publice cu focalizare pe finanțarea unui pachet de reforme în domeniul muncii, al pensiilor, măsuri active de protecție privind grupurile defavorizate și cele vulnerabile.

O altă coordonată a construcției bugetare pentru anul 2022 este reprezentată de susținerea mediului de afaceri prin sprijinirea sectorului IMM, caracterizat prin finanțarea unor programe importante. Programul "Ajutoare de stat pentru finanțarea proiectelor de investiții", include scheme de ajutor de stat care se aplică atât întreprinderilor mari cât și IMM-urilor, având ca obiectiv dezvoltarea regională prin stimularea realizării de investiții, creării de noi locuri de muncă, precum și modernizarea sau dezvoltarea IMM-urilor.

Bugetul aprobat pe anul în curs reflectă o îmbunătățire a volumului investițiilor din cadrul cheltuielilor bugetare. În anul 2022 cheltuielile destinate investițiilor sunt estimate la 5,2% în PIB, creșterea față de anul 2021 fiind de 40% în termeni nominali. Această trend de creștere a valorii nominale se menține pe întreg orizontul de prognoză, ajungând în anul 2025 la 6,3% din PIB.

În perioada 2022-2025 se constată o îmbunătățire a structurii cheltuielilor de investiții în sensul creșterii ponderii cheltuielilor aferente proiectelor finanțate din fonduri externe nerambursabile față de proiectele finanțate din resurse bugetare.

Măsuri cu impact asupra veniturilor bugetare

Din perspectiva proiecțiilor privind veniturile bugetare în 2022, au fost luate în considerare următoarele măsuri legislative:

- instituirea regulilor de consolidare fiscală (grup fiscal), cu aplicabilitate începând cu anul fiscal 2022;
- acordarea unei reduceri a impozitului în intervalul 2%-10% pentru perioada 2021-2025 la determinarea impozitului pe profit în funcție de menținerea/creșterea capitalurilor proprii, sau de nivelul de creștere a capitalurilor ajustate fiscal;

- abrogarea modificării privind deducerea integrală a ajustărilor pentru deprecierea creanțelor, înregistrate potrivit reglementărilor contabile aplicabile, concomitent cu modificarea procentului de deducere, de la 30% la 50%, a ajustărilor pentru creanțele neîncasate;
- eliminarea facilității de exceptare de la plata contribuției de asigurări sociale de sănătate pentru persoanele fizice care au calitatea de pensionari, pentru veniturile din pensii care depășesc suma lunară 4.000 de lei;
- prelungirea perioadei de suspendare a reglementărilor referitoare la facilitatea fiscală pentru cheltuielile cu educația timpurie, până la data de 31 decembrie 2022;
- instituirea de măsuri pentru sprijinirea mediului de afaceri și respectiv, susținerea lichidităților de la nivelul contribuabililor, în contextul pandemiei de COVID-19, prin scutirea temporară de la impozitul specific unor activități a contribuabililor din domeniul HoReCa, ce intră sub incidența Legii nr. 170/2016;
- majorarea plafonului neimpozabil și care nu se cuprinde în baza de calcul al contribuțiilor de asigurări sociale obligatorii de la suma de 150 lei la suma de 300 de lei pentru fiecare persoană și fiecare eveniment în cazul cadourilor în bani și/sau în natură, inclusiv tichetelor cadou, oferite de angajatori, angajaților cu ocazia Paștelui, Crăciunului și a sărbătorilor similare ale altor culte religioase, angajatelor cu ocazia zilei de 8 martie și cele oferite angajaților în beneficiul copiilor minori ai acestora cu ocazia zilei de 1 iunie;
- eliminarea din categoria veniturilor din alte surse a biletelor de valoare sub forma tichetelor cadou în corelare cu măsura modificării tratamentului fiscal aplicabil tichetelor cadou acordate persoanelor fizice, de către angajatori/plătitori, în sensul eliminării exceptării de la plata contribuțiilor sociale obligatorii și includerea în baza de calcul al acestora a valorii nominale a tichetelor cadou acordate de către angajatori/plătitori, potrivit legii, în cazul persoanelor fizice care realizează venituri din salarii sau asimilate salariilor, în alte situații decât cele în care se acordă cu ocazia Paștelui, zilei de 1 iunie, Crăciunului și a sărbătorilor similare ale altor culte religioase;
- extinderea sferei de aplicare a cotei reduse de TVA de 5% (prin modificarea plafonului valoric și a condițiilor pentru livrarea locuințelor ca parte a politicii sociale, pentru livrările de energie termică destinată populației, lemn de foc, manuale școlare, cărți, ziare și reviste transmise pe cale electronică)
- reglementarea sistemului național privind factura electronică RO e-Factura, precum și factura electronică la nivel național.

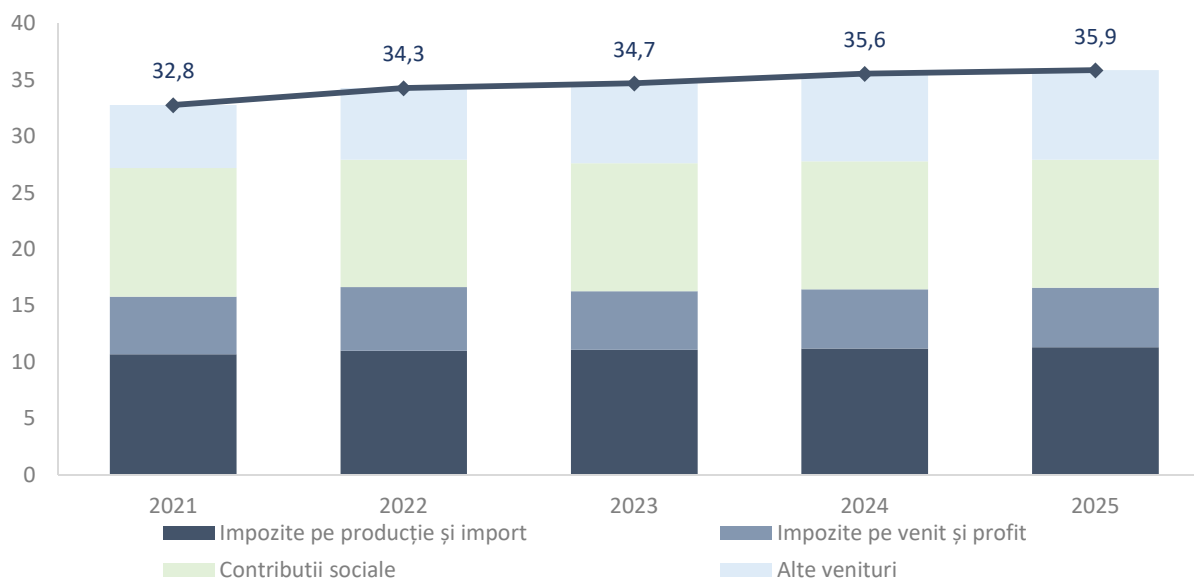
3.2.2. PROIECȚIA AGREGATELOR BUGETARE

Politica fiscal-bugetară pe termen mediu este orientată către o ajustare graduală a deficitului bugetar, care să nu afecteze capacitatea de susținere a economiei și de promovare a investițiilor.

Anul 2021 a marcat debutul perioadei de ajustare a deficitului bugetar, iar spre finalul perioadei 2022-2025 se prevede reintrarea sub pragul de 3% din PIB stipulat în Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene. Consolidarea fiscală în perioada 2022- 2025 reflectă reducerea ponderii în PIB a cheltuielilor permanente, cu precădere pe seama menținerii unei politici salariale prudente în sectorul bugetar, concomitent cu majorarea semnificativă a investițiilor (peste 2 puncte

procentuale față de anul 2021), asigurându-se premisele unei creșteri economice sustenabile pe termen mediu și lung pe baza efectului de multiplicare în economie. Totodată, creșterea ponderii veniturilor bugetare este susținută de îmbunătățirea colectării creanțelor fiscale și absorbția accelerată a fondurilor europene, în contextul implementării reformelor și investițiilor cuprinse în Planul Național de Redresare și Reziliență.

Venituri bugetare pe termen mediu (ESA 2010, % PIB)

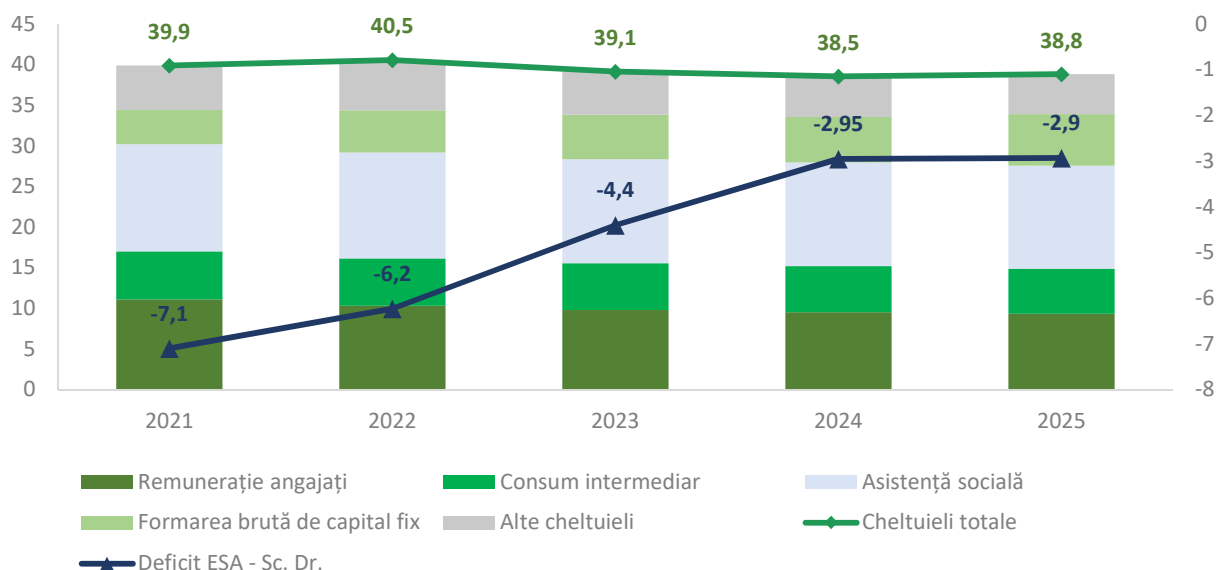
Sursa: Ministerul Finanțelor

În anul 2022, veniturile bugetare sunt estimate la 34,3% din PIB, majorându-se cu 1,5 puncte procentuale comparativ cu nivelul din 2021. Proiecția este influențată de o creștere mai însemnată a ponderii în PIB a *impozitelor pe venit și profit* (0,5 puncte procentuale), susținută de încasările suplimentare din sectorul energetic, cu caracter excepțional în acest an. Veniturile din *impozitele pe producție și import* sunt prognozate să crească cu 0,3 puncte procentuale, în principal pe seama îmbunătățirii colectării TVA, în timp ce contribuțiile de asigurări se diminuează marginal, cu 0,1 puncte procentuale. Încasările cuprinse la *alte venituri* sunt estimate în creștere cu 0,8 puncte procentuale, în principal ca urmare a majorării absorbției fondurilor europene din cadrul financiar multianual și din Mecanismul de Redresare și Reziliență.

Pe termen mediu, veniturile bugetare sunt prognozate la un nivel de 35,9% din PIB în 2025, în creștere cu 3,1 puncte procentuale față de nivelul anului trecut. Majorarea ponderii veniturilor bugetare la 35,9% din PIB în anul 2025 este determinată atât de absorbția mai ridicată a fondurilor europene - cuprinse la categoria *alte venituri*, cât și de îmbunătățirea colectării creanțelor fiscale cu un punct procentual, pe principalele categorii de venituri - TVA, impozit pe venit și profit, susținută de implementarea de reformelor și investițiilor cuprinse în PNRR. Veniturile din impozitele pe producție și import sunt estimate în creștere graduală până la 11,3% din PIB în

2025, în special din reducerea gap-ului de TVA. Încasările din impozitele pe venit și profit sunt prognozate să crească marginal la 5,3% din PIB până în 2025, în condițiile redresării profitabilității companiilor. Ponderea contribuțiilor sociale în PIB se menține relativ constantă pe întreg orizontul de prognoză, o mai bună colectare fiind compensată de creșterea cotei de transfer către Pilonul II de pensii la 4,75% începând cu 2024.

Cheltuielile bugetare pe termen mediu (ESA 2010, % PIB)

Sursa: Ministerul Finanțelor

În anul 2022, cheltuielile bugetare sunt estimate la 40,5% în PIB, în creștere cu 0,6 puncte procentuale față de anul anterior ca urmare a majorării investițiilor. Proiecția reflectă reducerea ponderii în PIB a remunerării salariaților cu 0,8 puncte procentuale, pe baza menținerii unei politici salariale prudente în sectorul public, respectiv diminuarea consumului intermediar cu 0,1 puncte procentuale, în condițiile unui necesar de achiziții în sectorul medical mai redus, dată fiind ameliorarea situației sanitare. Avansul cheltuielilor sociale cu 10,9% în 2022 reflectă majorările de pensii de la 1 ianuarie 2022, sprijinul acordat consumatorilor casnici pentru compensarea facturilor la energie, respectiv creșterea alocației de stat pentru copii. Dinamica pozitivă a cheltuielilor sociale rămâne însă inferioară avansului PIB nominal, explicând reducerea ponderii în PIB a acestora cu 0,2 puncte procentuale. Pe de altă parte, investițiile se majorează cu 1,0 punct procentual, la 5,2 % din PIB, în timp ce subvențiile consemnează un avans mai însemnat în acest an (0,7 puncte procentuale) ca urmare a suportului acordat agenților economici pentru compensarea facturilor la energie. Cheltuielile cu dobânzile sunt estimate în creștere cu 0,2 puncte procentuale în contextul majorării semnificative a costurilor de finanțare atât pe plan intern cât și global.

Pe termen mediu, toate categoriile de cheltuieli bugetare, cu excepția formării brute de capital fix se reduc gradual ca pondere în PIB. La finalul orizontului de prognoză este proiectat un nivel al cheltuielilor bugetare totale de 38,8% din PIB, în scădere cu 1,1 puncte procentuale comparativ cu cel înregistrat anul trecut (39,9% din PIB). Consolidarea bugetară pe partea de cheltuieli în perioada 2022-2025 se bazează pe dinamici pozitive pentru majoritatea categoriilor, însă inferioare avansului PIB. Excepție fac cheltuielile de investiții, care sunt prevăzute să înregistreze un ritm anual de creștere de 22% până în 2025. Astfel, formarea brută de capital fix se va majora la 6,3% din PIB în 2025, cu 2,1 puncte procentuale față de nivelul aferent anului 2021. Cheltuielile de personal și cele cu asistența socială (cu ritmuri medii anuale pozitive de 4,8%, respectiv 8,5%) se vor ajusta ca pondere în PIB cu 2,3 puncte procentuale. Ponderea consumului intermediar este estimată să se reducă cu 0,5 puncte procentuale, în timp ce subvențiile se reduc marginal (cu 0,1 puncte procentuale).

Recent, Guvernul a anunțat o serie de măsuri pentru suportul populației și a agenților economici în contextul economic actual dificil, cuprinse în pachetul "Sprijin pentru România". Nu toate aceste propunerii au un impact fiscal iar în funcție de data de intrare în vigoare a acestora, influențele bugetare vor fi incluse în estimările anuale (cel mai probabil începând cu prima rectificarea bugetară din acest an). În cazul în care vor fi necesare măsuri suplimentare, Guvernul va iniția acțiuni pentru încadrarea în limitele de deficit bugetar aprobate.

- **Suținerea nivelului de trai pentru cetățenii cu venituri mici** se va realiza prin acordarea de vouchere de 50 euro (circa 250 de lei), la fiecare 2 luni până la finalul acestui an. Cu aceste vouchere vor putea fi cumpărate doar alimente de bază, iar beneficiarii vor fi gospodăriile cu ambii părinți și cel puțin 2 copii dependenți și gospodăriile monoparentale cu un venit net mediu lunar mai mic de 600 lei (151.000 de gospodării), beneficiarii de Venit Minim Garantat (168.000 persoane), persoanele cu dizabilități (864.533 persoane) și pensionarii cu un venit mai mic de 1500 lei (3.498.875 persoane).

- **Suținerea elevilor care provin din familii cu venituri mici.** O măsură de sprijin propusă vizează elevii care provin din familii cu venituri mici și presupune acordarea de vouchere de 30 euro lunar (în jur de 150 de lei), până la finalul acestui an. Voucherele se vor acorda pentru 7 luni (aprilie - iunie și septembrie - decembrie 2022) și nu vor fi acordate și în perioada vacanței școlare (lunile iulie și august). Baniile vor putea fi folosiți de circa 156.000 de elevi care primesc acum burse sociale pentru achiziționarea de alimente, haine și rechizite.

- **Suținerea salariaților cu venituri reduse.** Creșterea voluntară a salariului minim cu 200 de lei, scutiți de taxe, ar urma să intre în vigoare din data de 1 iunie 2022.

- **Dublarea normei de hrană pentru pacienții din spitale de la 11 lei la 22 de lei/zi.** Cuantumul alocației de hrană în unitățile sanitare publice se va actualiza anual în funcție de rata inflației și nu va putea fi mai mic de 22 lei pe ziua de spitalizare. Astfel, pacienții internați în spitalele din România vor primi mâncare de 22 de lei pe zi, nu de 11 lei cât este norma de hrană în prezent.

- **Majorarea valorii tichetelor de masă** de la 20,17 lei la 30 de lei de la 1 iunie 2022.

- **Extinderea aplicării măsurilor de șomaj tehnic și Kurzarbeit până la 31 decembrie 2022.** În cazul reducerii cu cel mult 80% a timpului de muncă din durata zilnică, săptămânală sau lunară, prevăzută în contractul individual de muncă, salariații afectați beneficiază de o indemnizație de 75% din salariul de bază brut lunar aferent orelor de reducere a programului de lucru. Sursa de finanțare o constituie instrumentul european pentru atenuarea riscurilor de șomaj într-o situație de urgență (SURE). Instrumentul SURE acționează ca linie de apărare, sprijinind schemele de șomaj tehnic și măsurile similare, pentru a ajuta statele membre UE să protejeze locurile de muncă și, prin urmare, angajații și lucrătorii independenți, împotriva riscului de șomaj și de pierdere a veniturilor.
- **Ajustarea contractelor în derulare care vizează investițiile publice.** Se suplimentează sumele aferente contractelor de investiții în derulare având în vedere creșterile globale de prețuri la materialele de construcții, manoperă, transport, utilaje și la cele din domeniul energetic.
- **Reluarea schemei de ajutor de stat, stabilită prin HG 807/2014, ce are ca obiectiv dezvoltarea regională prin realizarea de investiții în toate sectoarele de activitate.** Începând cu luna mai, se începe sesiunea pe schema de ajutor de stat, cu o anvelopă estimată de 1 miliard de lei.
- **Program de sprijin pentru transportatori și distribuitori în cuantum de 300 de milioane de lei (cu posibilitatea suplimentării).** Programul se referă la decontarea a 0,50 lei/ litru de carburant pentru sprijinirea operatorilor economici care efectuează transport rutier de mărfuri în cont propriu sau pentru alte persoane, precum și transport de persoane ocazional sau regulat și pentru companiile implicate în activitățile de distribuție. Schema de ajutor de stat se acordă doar pentru alimentarea făcută pe teritoriul României, pentru circa 4.000 de beneficiari.
- **Acordarea unor granturi de până la 400.000 de euro/companie pentru capital de lucru IMM-urilor al căror lanț de aprovizionare a fost afectat de conflictul din Ucraina și care au cheltuieli mai mari cu cel puțin 15% la utilități.** Măsura poate fi finanțată din fonduri europene, prin Programul Operațional Capital Uman (POCU), un program destinat măsurilor sociale.
- **Salariul minim în agricultură și industria alimentară va fi de 3.000 de lei brut, similar celui din sectorul construcții.** Proiectul prevede că până la sfârșitul anului 2022 și în perioada 1 ianuarie 2023- 31 decembrie 2028, pentru sectorul agricol și în industria alimentară, salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată va fi de minimum 3.000 lei lunar, fără a include indemnizațiile, sporurile și alte adaosuri. Scutirea de impozit se aplică pentru sumele din venitul brut lunar de până la 30.000 lei, obținut din salarii și asimilate salariilor realizate de persoanele fizice. Partea din venitul brut lunar ce depășește 30.000 lei nu va beneficia de facilități fiscale. Angajații vor fi asigurați până la 31 decembrie 2028 inclusiv în sistemul asigurărilor sociale de sănătate fără plata contribuției și vor beneficia de drepturile acordate din sistemul asigurărilor pentru accidente de muncă și boli profesionale, sistemul asigurărilor pentru șomaj, inclusiv de concedii și indemnizații de asigurări sociale de sănătate, fără plata de către angajatori a contribuției asiguratorii pentru muncă.
- **Sprijin pentru procesarea producției agricole.** Fermierii care procesează produse agricole în țară vor beneficia de o primă de 10% din valoarea produselor procesate.
- **Capitalizarea Casei de Comerț UNIREA pentru asigurarea necesarului de produse agroalimentare de bază.** Scopul Societății Naționale "Casa Română de Comerț Agroalimentar UNIREA" - S.A. îl constituie, organizarea și desfășurarea comerțului cu ridicata și cu amănuntul, în depozite și magazine specializate,

piețe și târguri, cu mărfuri agricole: cereale, legume-fructe, carne, lactate, ouă și altele asemenea, precum și operațiuni de import-export cu această categorie de mărfuri.

3.2.3. EXECUȚIA BUGETARĂ PENTRU TRIM I 2022

Execuția bugetului general consolidat, conform metodologiei naționale (cash), în primele trei luni ale anului 2022 s-a încheiat cu un deficit de 15,7 mld lei (1,19% din PIB estimate). Scăderea cu 0,05 puncte procentuale, comparativ cu deficitul bugetar înregistrat în perioada similară a anului trecut, a fost determinată de creșterea veniturilor totale cu 0,66 puncte procentuale (în principal încasări din TVA și alte impozite pe bunuri și servicii), în timp ce cheltuielile bugetare au înregistrat un avans 0,61 puncte procentuale (preponderent cheltuieli cu asistența socială și cu fonduri europene).

Veniturile bugetului general consolidat au însumat 104,06 mld lei în primul trimestru al anului 2022, cu 21,3% peste nivelul încasat în perioada similară a anului trecut. Această evoluție favorabilă a fost influențată preponderent de avansul veniturilor din TVA, alte impozite și taxe pe bunuri și servicii, fonduri europene, contribuții de asigurări și venituri nefiscale.

Încasările din impozitul pe salarii și venit au totalizat 7,54 mld lei în primele trei luni, consemnând o creștere de 11,7% (an/an), susținută de sporul încasărilor *din impozitul pe dividende* (+28,9%), respectiv *impozitul aferent pensiilor* (+27,2%). Totodată, veniturile din *impozitul pe salarii* au crescut cu 8,2%, sub evoluția fondului de salarii din economie (+10,5%²⁵).

Contribuțiile de asigurări au înregistrat 33,30 mld lei în primul trimestru, în creștere cu 9,2% (an/an). Ca și în cazul impozitului pe venit, evoluția este inferioară dinamicii fondului de salarii.

Încasările din impozitul pe profit au însumat 1,0 mld lei în primele trei luni, în scădere cu 73,9% (an/an), în condițiile modificării termenului de plată²⁶ și de depunere a declarației anuale privind impozitul pe profit aferent anului fiscal 2021, până la data de 25 iunie 2022, (față de termenul de 25 martie prevăzut în anul 2021), ceea ce a condus la reducerea încasărilor din impozitul pe profit de la agenții economici cu 82,7% (an/an). Reducerea încasărilor din impozitul pe profit de la agenții economici a fost atenuată parțial de impozitul pe profit virat de băncile comerciale (+0,3 mld lei).

²⁵ Evoluția fondului de salarii din economie reflectă dinamica câștigului salarial mediu brut (+8,6%) și a efectivului de salariați (+1,7%) înregistrate în dec21-febr22 comparativ cu dec20-febr21.

²⁶ Conform prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 153/2020 pentru instituirea unor măsuri fiscale de stimulare a menținerii/creșterii capitalurilor proprii, precum și pentru completarea unor acte normative.

Încasările nete din TVA²⁷ au însumat 23,62 mld lei în primul trimestru, înregistrând o creștere de 39,3% (an/an). Dinamica acestora a fost influențată de evoluția favorabilă a bazei macroeconomice relevante cât și de un nivel al restituirilor de TVA (4,53 mld lei în ian-mar) inferior sumelor rambursate anul trecut.

Veniturile din accize au însumat 8,36 mld lei în primele trei luni, în creștere cu 7,9% (an/an). În structură, se remarcă o dinamică de 22,4% în cazul încasărilor din accizele pentru produsele energetice (susținută de creșterea consumului de carburanți și de majorarea accizei cu 3,6% începând cu 1 ianuarie 2022), respectiv o scădere a încasărilor din accizele pentru produse din tutun față de aceeași perioadă a anului trecut (-5,9%, an/an).

Alte impozite și taxe pe bunuri și servicii au totalizat 4,82 mld lei în primele trei luni, înregistrând un avans semnificativ față de anul precedent (+3,72 mld. lei), preponderent pe seama încasărilor suplimentare din sectorul energetic.

Veniturile nefiscale au însumat 8,45 mld lei în primul trimestru, consemnând o creștere de 34,3% (an/an), susținută de avansul încasărilor din dividende, redevențe petroliere și vărsăminte din veniturile nete ale BNR.

Sumele rambursate de Uniunea Europeană în contul plăților efectuate și donații au totalizat 8,39 mld lei în primele trei luni, în creștere cu 67,4% (an/an).

Cheltuielile bugetului general consolidat în sumă de 119,75 mld lei au crescut în termeni nominali cu 19,2% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. Exprimat ca procent din Produsul Intern Brut, cheltuielile pe primele trei luni ale anului 2022 au înregistrat o creștere cu 0,6 puncte procentuale față de aceeași perioadă a anului 2021, de la 8,5% din PIB la 9,1% din PIB.

Cheltuielile de personal au însumat 28,34 mld lei, în creștere cu 2,2% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. Exprimat ca pondere în PIB, cheltuielile de personal reprezintă un nivel de 2,2% din PIB, cu 0,1 puncte procentuale mai mici față de aceeași perioadă a anului precedent.

Cheltuielile cu bunuri și servicii au fost 14,94 mld lei, în creștere cu 14,9% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. O creștere se reflectă la bugetele locale, respectiv 21,8% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, precum și la bugetul Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate de 9,2%.

Cheltuielile cu dobânzile au fost de 5,76 mld lei. Comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent plățile de dobânzi aferente portofoliului de datorie publică s-au majorat cu 2,19 mld lei ca urmare a creșterii ratelor de dobândă în contextul inflaționist manifestat îndeosebi începând

²⁷ Veniturile nete din TVA reprezintă diferența dintre TVA colectată sau brută și restituirile de TVA.

cu a doua parte a anului 2021, atât pe plan intern cât și internațional, cât și ca urmare a incertitudinilor generate de conflictul armat din Ucraina.

Cheltuielile cu asistența socială au fost de 46,15 mld lei, în creștere cu 20,9% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. Evoluția cheltuielilor cu asistența socială a fost influențată, în principal, de majorarea de la 1 ianuarie 2022 a punctului de pensie cu 10%, a nivelului indemnizației sociale pentru pensionari (pensia minimă) de la 800 lei la 1.000 lei, de acordarea unui ajutor financiar pentru pensionarii sistemului public de pensii cu pensii mai mici sau egale cu 1.600 de lei, astfel încât toți cei care se încadrează în această categorie să aibă un venit de 2.200 de lei, în luna ianuarie 2022, precum și de acordarea celei de-a 13-a indemnizații pentru persoanele cu dizabilități. Totodată, se reflectă majorarea alocației de stat pentru copii începând cu 1 ianuarie 2022, la 600 de lei pentru copiii în vârstă de până la 2 ani sau până la 3 ani, în cazul copilului cu handicap, respectiv la 243 de lei pentru copiii cu vârsta cuprinsă între 2 ani și 18 ani, dar și pentru tinerii de peste 18 ani care urmează cursurile liceale sau profesionale, până la terminarea acestora, inclusiv pentru cei cu handicap care urmează o formă de învățământ preuniversitar prevăzută de lege, dar nu mai târziu de împlinirea vârstei de 26 de ani.

Cheltuielile cu subvențiile au fost de 2,99 mld lei, în principal, această sumă reprezintă subvenții pentru transportul de călători, precum și pentru sprijinirea producătorilor agricoli.

Alte cheltuieli au fost de 1,73 mld lei, reprezentând, sume aferente titlurilor de plată emise de Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, conform legislației în vigoare, burse pentru elevi și studenți, alte despăgubiri civile, precum și indemnizații acordate părinților pentru supravegherea copiilor pe perioada închiderii temporare a unităților de învățământ.

Cheltuielile privind proiectele finanțate din fonduri externe nerambursabile (inclusiv subvențiile de la Uniunea Europeană aferente agriculturii) au fost de 9,31 mld lei, cu 70,0% mai mari comparativ cu anul precedent.

Cheltuielile pentru investiții, care includ cheltuielile de capital, precum și cele aferente programelor de dezvoltare finanțate din surse interne și externe, au fost în valoare de 8,41 mld lei, în creștere cu 4,3% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent când au fost în valoare de 8,06 mld lei. Se observă o creștere a ponderii investițiilor finanțate din fonduri externe nerambursabile post-aderare, acestea reprezentând 57,9% din totalul cheltuielilor pentru investiții în timp ce cheltuielile de investiții din resurse interne au înregistrat o diminuare.

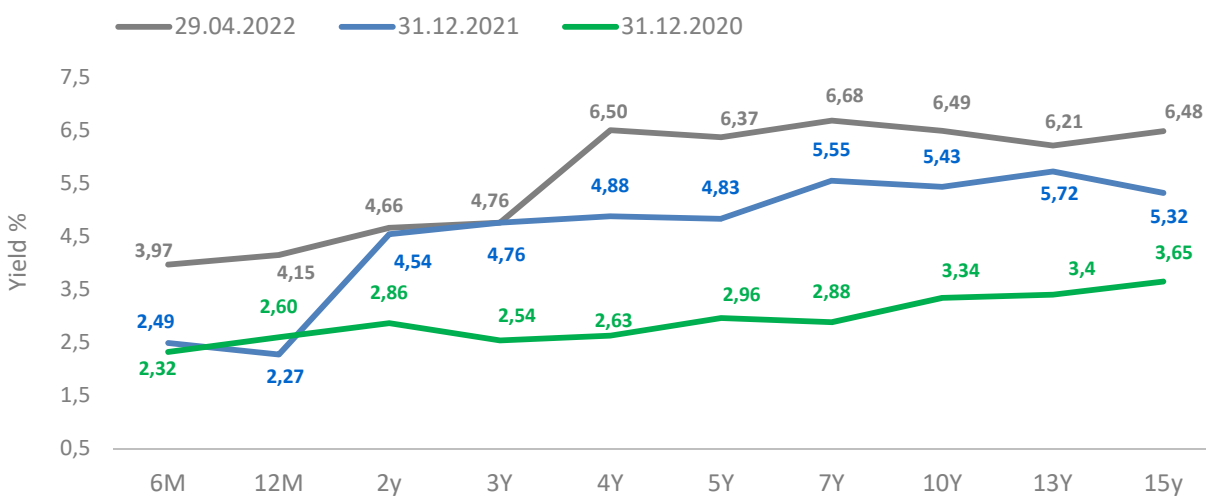
4. EVOLUȚIILE ȘI NIVELUL DATORIEI GUVERNAMENTALE²⁸

Datoria guvernamentală, conform metodologiei UE, s-a situat la sfârșitul anului 2021 la un nivel de 48,8% din PIB, inferior plafonului de 60% stabilit prin Tratatul de la Maastricht, din care datoria internă a reprezentat 24,8% din PIB, iar datoria externă a reprezentat 24,0% din PIB.

Obiectivele Strategiei de administrare a datoriei publice guvernamentale pe termen mediu sunt următoarele: asigurarea necesarului de finanțare al administrației publice centrale, pe fondul minimizării costurilor pe termen mediu și lung; limitarea riscurilor asociate portofoliului datoriei publice guvernamentale și dezvoltarea pieței interne a titlurilor de stat.

În anul 2021, finanțarea pe piața internă s-a realizat prin organizarea de licitații regulate de titluri de stat cu maturități inițiale cuprinse între 1 lună și 15 ani. Volumul total împrumutat pe piața internă interbancară s-a ridicat la ~61 miliarde lei, prin emisiuni de titluri de stat denumite în lei și euro, la care se adaugă suma de 9,3 miliarde lei prin titluri de stat dedicate populației, în cadrul celor 2 programe TEZAUR și FIDELIS. Ca structură de maturități, 13% reprezintă datorie angajată pe termen scurt, 34% datorie pe termen mediu și 53% datorie pe termen lung. Prin programul TEZAUR se emit titluri de stat destinate populației intermediare de unitățile operative ale Trezoreriei Statului, precum și de subunitățile poștale ale Companiei Naționale Poșta Română. Prin programul FIDELIS, se emit titluri de stat destinate populației care se listează pe piața reglementată administrată de Bursa de Valori București - S.A. și supravegheată de către Autoritatea de Supraveghere Financiară.

Randamentele titlurilor de stat pe piața primară

Sursa: Ministerul Finanțelor

În anul 2021 finanțarea externă s-a realizat în principal prin intermediul a două tranzacții de

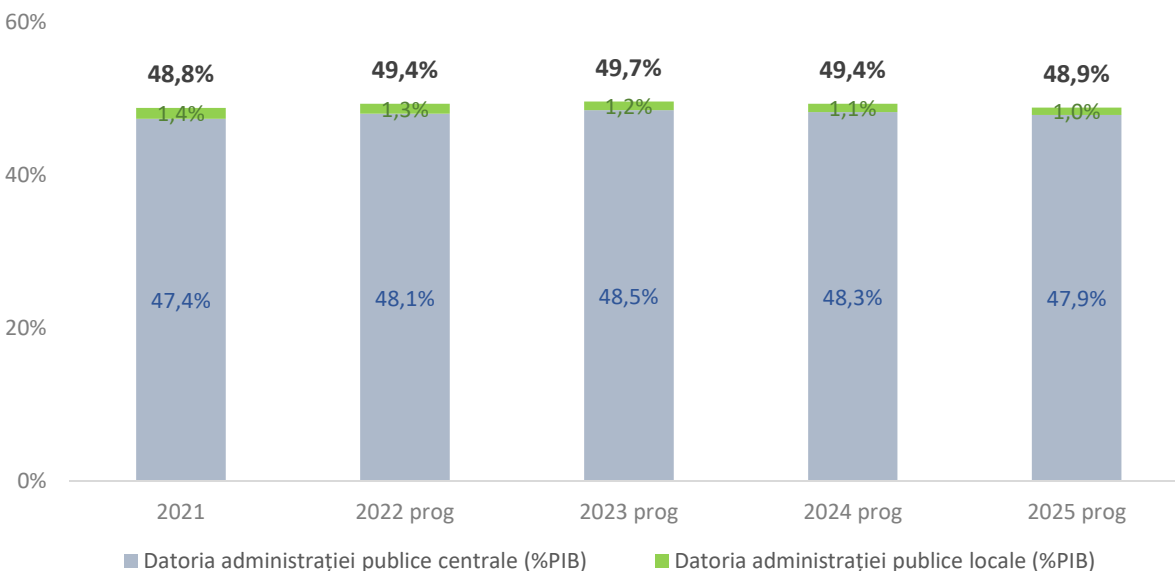
²⁸ Toți indicatorii utilizați în acest capitol sunt în conformitate cu metodologia UE.

euroobligațiuni, după cum urmează:

- în data de 14 aprilie 2021 a fost atrasă suma de 3,5 miliarde euro printr-o emisiune de euroobligațiuni în două tranșe, din care 2 miliarde euro cu scadența de 12 ani (randament 2,104%, cupon de 2,000%) și 1,5 miliarde euro cu scadența de 20 ani (randament de 2,773%, cupon de 2,750%);
- în data de 13 iulie a fost atrasă suma de 3,5 miliarde EUR printr-o emisiune de euroobligațiuni în două tranșe, din care 2 miliarde EUR cu maturitatea de 9 ani (randament de 1,756%, cupon de 1,750%) și 1,5 miliarde EUR cu scadența de 20 ani lung (randament de 2,992%, cupon de 2,875%).

În perioada 2022-2024, Ministerul Finanțelor va urmări îndeplinirea obiectivelor prevăzute în Strategia de administrare a datoriei publice guvernamentale pe termen mediu. În implementarea politicii de finanțare se va avea în vedere finanțarea deficitului bugetar din surse interne și externe, în principal prin emisiuni de titluri de stat, iar refinanțarea datoriei publice guvernamentale scadente se va efectua de pe piața de pe care s-a emis inițial datoria. În realizarea procesului de finanțare, Ministerul Finanțelor va continua să mențină o abordare flexibilă și transparentă, reacționând cu promptitudine la modificările contextului de piață și la comportamentul investitorilor. În scopul diversificării bazei de investitori și a creșterii accesibilității persoanelor fizice la cumpărarea titlurilor de stat, se vor continua emisiunile de titluri de stat pentru populație în cadrul celor două programe dedicate TEZAUR și FIDELIS, în limita unui plafon anual indicativ. Pentru Programul TEZAUR s-au introdus facilități care permit realizarea în mediul online a subscrierilor și rambursărilor la scadență a sumelor datorate investitorilor.

Datoria guvernamentală brută conform metodologiei UE

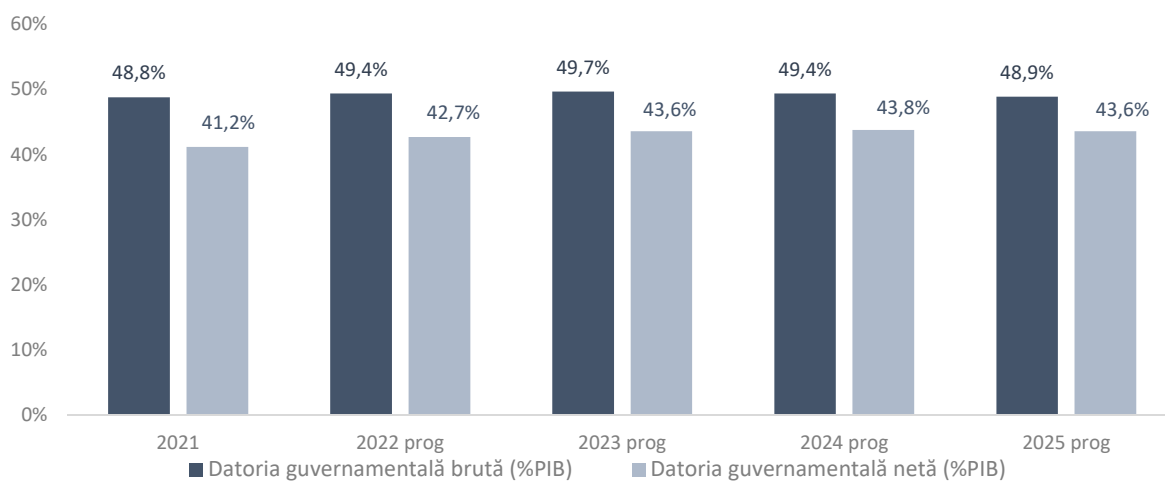

Sursa: Ministerul Finanțelor

În anul 2022, necesarul brut de finanțare se situează la aproximativ 145,4 miliarde lei. Volumul total al împrumuturilor care urmează să fie atrase de Ministerul Finanțelor de pe piețele interne și externe este determinat de nivelul estimat al deficitului bugetar de ~77 miliarde lei (5,84% din PIB) și de nivelul datoriei publice de refinanțat în 2022, în valoare de 68,4 miliarde lei. Pentru anul 2022 volumul indicativ al titlurilor de stat anunțate a fi emise pe piața internă este de aprox. 75 miliarde de lei, iar cel estimat a fi atras de pe piața externă este de aproximativ 15 miliarde (echivalent) euro, prin emisiuni de euroobligațiuni în cadrul programului MTN, trageri în cadrul împrumuturilor contractate de la instituții financiare internaționale (IFIs) și de la Uniunea Europeană, inclusiv componenta de împrumut PNRR.

Până la 29 aprilie 2022 Ministerul Finanțelor a atras de pe piața internă peste 22,3 miliarde lei (din care 4,7 miliarde lei prin programele TEZAUR și FIDELIS) și 4,3 miliarde euro de pe piața externă, prin intermediul unei emisiuni de eurobonduri, ceea ce echivalează cu un grad de realizare de 36,6% a planului de finanțare anual. Suma de 4,3 miliarde euro a fost atrasă de pe piața externă prin intermediul unor emisiuni de euroobligațiuni realizate în data de 27 ianuarie 2022 și 7 februarie 2022, în patru tranșe, din care 1,35 miliarde USD - cu scadența de 5 ani (randament 3,130%, cupon de 3,000%), 1,095 miliarde USD - cu scadența de 10 ani (randament de 3,699%, cupon de 3,625%), 1,25 miliarde euro - cu scadența de 7 ani (randament 2,135%, cupon de 2,125%) și 1,25 miliarde euro - cu scadența de 12 ani (randament de 3,779%, cupon de 3,750%).

Datoria guvernamentală conform metodologiei UE

Sursa: Ministerul Finanțelor

Având în vedere nivelul prognozat al deficitelor bugetare ESA pentru perioada 2022 – 2025,

estimăm că ponderea datoriei guvernamentale brute se va situa sub 50,0%²⁹ din PIB la finalul orizontului de prognoză. Dacă se au în vedere activele financiare lichide³⁰, nivelul datoriei guvernamentale nete (reprezentând datoria guvernamentală brută minus activele financiare lichide) nu va depăși 44% din PIB în perioada analizată. Pentru limitarea riscului de refinanțare, începând cu luna mai 2022, Ministerul Finanțelor va utiliza operațiuni de administrare a pasivelor (răscumpărări anticipate sau preschimbări de titluri de stat). De asemenea, pentru reducerea expunerii la riscul valutar și de rată a dobânzii, asociate portofoliului datoriei publice guvernamentale, Ministerul Finanțelor are în vedere utilizarea instrumentelor financiare derivate (swap valutar), în anul 2022 urmând să se finalizeze cadrul operațional și să fie încheiate acorduri-cadru ISDA Master Agreement cu o serie de contrapartide. Pentru îmbunătățirea managementului datoriei publice și evitarea presiunilor temporare în asigurarea surselor de finanțare a deficitului bugetar și de refinanțare a datoriei publice guvernamentale, Ministerul Finanțelor are în vedere menținerea rezervei financiare (buffer) în valută, aflată la dispoziția Trezoreriei Statului, la un nivel care să acopere până la 4 luni necesar brut de finanțare. Factorii care au influență asupra modificării ponderii datoriei guvernamentale în PIB în perioada 2022-2025, inclusiv ajustările stoc-fluxuri sunt prezentați în Anexă (Tabelul nr. 4).

Pe termen mediu, se are în vedere diversificarea instrumentelor de finanțare, prin realizarea de emisiuni de obligațiuni “verzi” și crearea Cadrului general de emisiuni de obligațiuni verzi la nivel suveran, urmând să fie identificate în bugetul de stat proiectele de investiții/cheltuieli “verzi”.

²⁹ Estimările indicatorului sunt pentru sfârșitul fiecărui an. Pe parcursul anului datoria publică poate fluctua în concordanță cu politica de finanțare a Ministerului Finanțelor privind atragerea în avans a resurselor necesare pentru implementarea planului de finanțare.

³⁰ Activele financiare lichide se referă la următoarele instrumente : AF1 – aur și DST, AF2 – depozite și numerar, AF3- titluri de valoare, altele decât acțiuni, AF5 – acțiuni și alte participații la capital, dacă sunt cotate la bursă, inclusiv acțiunile fondurilor mutuale, conform metodologiei pentru Programul de Convergență.

5. ANALIZA DE SENZITIVITATE ȘI COMPARAȚIA CU VARIANTA PRECEDENTĂ A PROGRAMULUI DE CONVERGENȚĂ

5.1. SENZITIVITATEA PROIECȚIILOR BUGETARE ȘI A DATORIEI PUBLICE

Senzitivitatea proiecțiilor bugetare, privind încasările din impozite și taxe, la evoluțiile indicatorilor macroeconomici indică un risc ridicat asociat cu veniturile din contribuții sociale și taxa pe valoare adăugată. Impactul variației cu 1 punct procentual a variabilelor economice menționate asupra veniturilor bugetare este prezentat în tabelul următor.

Senzitivitatea proiecțiilor bugetare pentru diferite scenarii și ipoteze

Categoria de impozite și taxe	Baza macroeconomică	Modificări ale bazei macroeconomice (puncte procentuale)	Modificări ale veniturilor (% din PIB) 2022
Impozitul pe venit	Câștig mediu brut	Redus cu 1 pp	-0,019
	Număr mediu de salariați	Redus cu 1 pp	-0,018
Contribuțiile sociale	Câștig mediu brut	Redus cu 1 pp	-0,101
	Număr mediu de salariați	Redus cu 1 pp	-0,099
Impozitul pe profit	PIB	Redus cu 1 pp	-0,015
Taxa pe valoarea adăugată	PIB	Redus cu 1 pp	-0,064

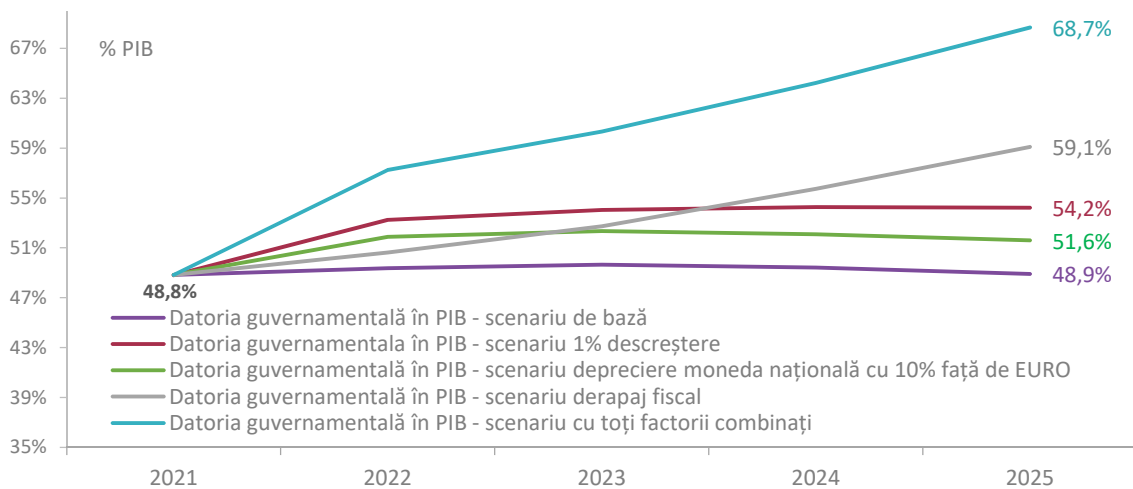
Sursa: calcule Ministerul Finanțelor

Analiza de sensitivitate a datoriei publice³¹ surprinde: (i) influența creșterii economice, a deprecierei monedei naționale, precum și a derapajului fiscal asupra soldului datoriei guvernamentale și (ii) influența deprecierei monedei naționale și a modificării ratelor de dobândă asupra plăților de dobânzi. În graficul de mai jos se observă că influența scăderii dinamicii PIB real cu 1 punct procentual ar determina creșterea nivelului de îndatorare cu 5,3 puncte procentuale din PIB în anul 2025. De asemenea, deprecierea monedei naționale cu 10% față de euro ar determina creșterea cu 2,7 puncte procentuale a ponderii datoriei guvernamentale în PIB în 2025. Un derapaj fiscal transpus într-un deficit în numerar de finanțat de 6,3%³² din PIB în perioada 2023 – 2025, ar conduce la o creștere a nivelului de îndatorare cu până la 10,2 puncte procentuale din PIB în 2025, în timp ce influența combinată a acestor factori asupra ponderii datoriei guvernamentale în PIB determină o creștere a acestui indicator cu 19,8 puncte procentuale în anul 2025.

³¹Toți indicatorii utilizați în acest subcapitol sunt în conformitate cu metodologia UE

³²La determinarea acestui indicator s-a avut în vedere prognoza de toamna 2021 a CE care estimează pentru 2023 un deficit ESA2010 de 6,3% din PIB

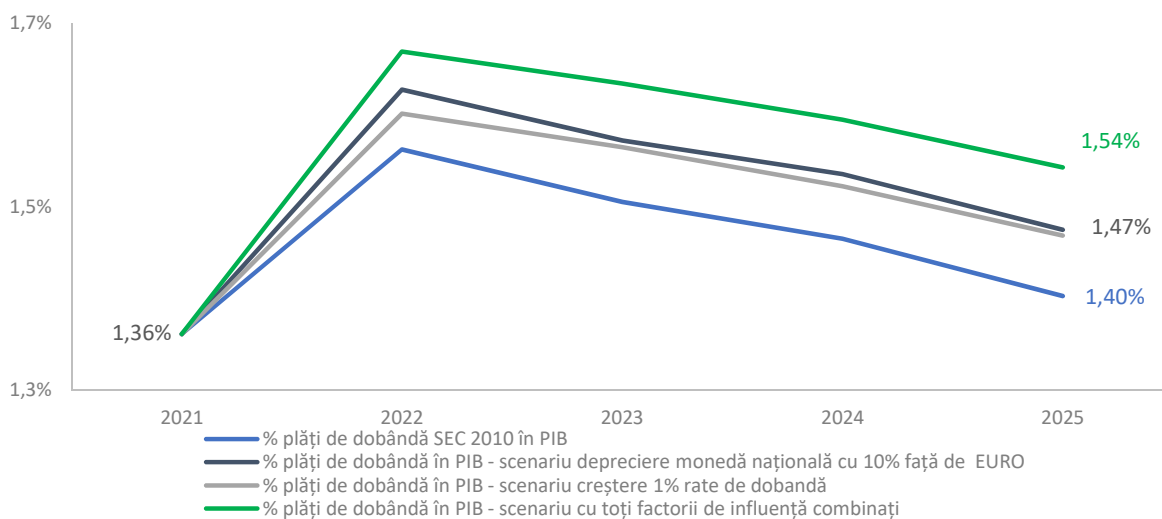
Factori de influență asupra datoriei guvernamentale

Sursa: Ministerul Finanțelor

În graficul de mai jos se observă că deprecierea monedei naționale față de euro sau o creștere a ratelor de dobândă cu 1 punct procentual ar avea un impact nefavorabil modest asupra plăților de dobândă, în sensul creșterii ponderii acestora în PIB cu până la 0,07 puncte procentuale din PIB în anul 2025. Influența combinată a acestor factori asupra plăților de dobândă ar determina o creștere a acestor plăți cu 0,14 puncte procentuale din PIB în anul 2025.

Factorii de influență asupra plăților de dobândă

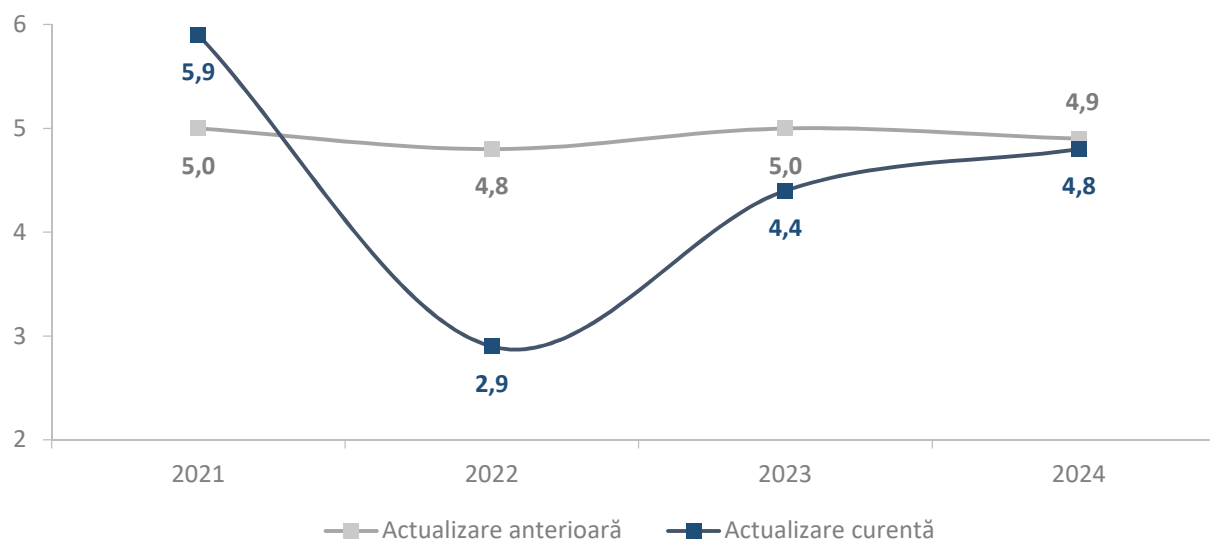

Sursa: Ministerul Finanțelor

5.2. COMPARAȚIA CU VARIANTA PRECEDENTĂ A PROGRAMULUI DE CONVERGENȚĂ

Scenariul macroeconomic pe termen mediu prezentat în cadrul acestei ediții diferă semnificativ față de scenariul din ediția precedentă în ceea ce privește evoluția creșterii economice în anul 2022. Diferența de 1,9 puncte procentuale este generată, în mare parte, de continuarea întreruperilor din lanțurile de aprovizionare, situație amplificată de către conflictul militar din Ucraina, cu efect negativ asupra industriei auto și cea de echipamente electrice din România. Astfel, valoarea adăugată brută din industrie și servicii este estimată a se diminua cu 3,1 puncte procentuale, respectiv 0,8 puncte procentuale față de scenariul cuprins în prognoza de primăvară 2021 în cazul ambelor componente. Având în vedere, pe de o parte, caracterul conjunctural al încetinirii creșterii economice din anii 2022 și 2023, și, pe de altă parte, măsurile cuprinse în Programul de guvernare, estimăm că pentru perioada 2024-2025 scenariul macroeconomic revine la linia de trend prezentată în ediția precedentă.

Comparație între prognozele creșterii PIB (%)

Sursa: Comisia Națională de Strategie și Prognoză

6. SUSTENABILITATEA PE TERMEN LUNG A FINANTELOR PUBLICE

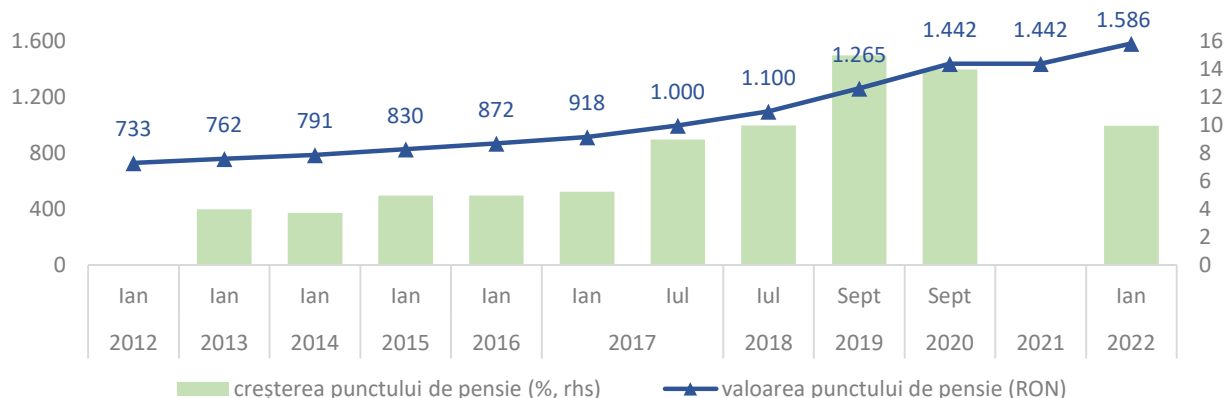
Sustenabilitatea este un subiect important pe agenda europeană, având la bază o serie de factori determinanți, printre care: poziția bugetară inițială, costul îmbătrânirii populației și evoluțiile demografice, sau calitatea și destinațiile cheltuielilor publice. Aceasta este analizată în detaliu o dată la trei ani, atât în cadrul *Raportului de sustenabilitate fiscală*, cât și în cadrul *Raportului privind îmbătrânirea populației*. Cea mai recentă ediție a Raportului privind îmbătrânirea Populației a fost publicată în 2021, pe baza proiecțiilor realizate în toamna anului 2020, iar *Raportului de sustenabilitate fiscală ediția 2021 urmează să fie prezentat în prima parte a anului 2022*.

Sustenabilitatea pe termen lung a finanțelor publice din România este semnificativ influențată de creșterile ad-hoc, consistente, ale valorii punctului de pensie, însă măsurile din 2021 au avut ca scop reducerea riscurilor pe termen scurt. Cele mai recente modificări aduse legislației din domeniul pensiilor au avut loc la începutul anului 2021 (OUG 8/2021), când Guvernul a amânat creșterea indexării pensiilor (cu până la 40%) și intrarea în vigoare a Legii 127/2019 privind sistemul public de pensii pentru 1 septembrie 2023. În lipsa acestor modificări, prevederile legale care ar fi urmat să intre în vigoare la 1 septembrie 2023, potrivit Legii 127/2019, ar fi condus la o creștere nesustenabilă a cheltuielilor cu pensiile și ulterior la un nivel ridicat al datoriei publice³³. În intervalul 2017 – 2020, valoarea punctului de pensie a înregistrat creșteri ad-hoc semnificative (+65% în 2020 față de 2017), după ce în perioada 2013-2016 indexarea punctului de pensie fusese, în medie, de aproximativ 4% pe an. Prin OUG 125/2021 s-a revenit la un calendar prudent de creștere a punctului de pensie, acesta fiind majorat la 1586 de lei de la 1 ianuarie 2022.

Ediția 2021 a Raportului privind îmbătrânirea populației indică o creștere semnificativă a cheltuielilor cu pensiile, comparativ cu evaluările anterioare. Proiecțiile aferente acestuia au fost realizate în toamna anului 2020, luând în considerare legislația în vigoare la acel moment (Legea 127/2019). Acestea indică o creștere a ponderii cheltuielilor cu pensiile aferente Pilonului I, de la 8,1% din PIB în anul 2019 la circa 14% din PIB la finele decadei 2040-50, urmată de o scădere treptată, către finele perioadei de prognoză (2070). Exercițiul precedent al Raportului (2018) prezenta o evoluție echilibrată a costurilor bugetare, media europeană a sporului cheltuielilor strict legate de îmbătrânirea populației fiind de 1,7 puncte procentuale.

³³ *Raportul privind sustenabilitatea datoriei* publicat în februarie 2021 estimează o traiectorie de creștere rapidă a datoriei, atingând un nivel de peste 100% din PIB în anul 2030.

Evoluția recentă privind indexările punctului de pensie în România

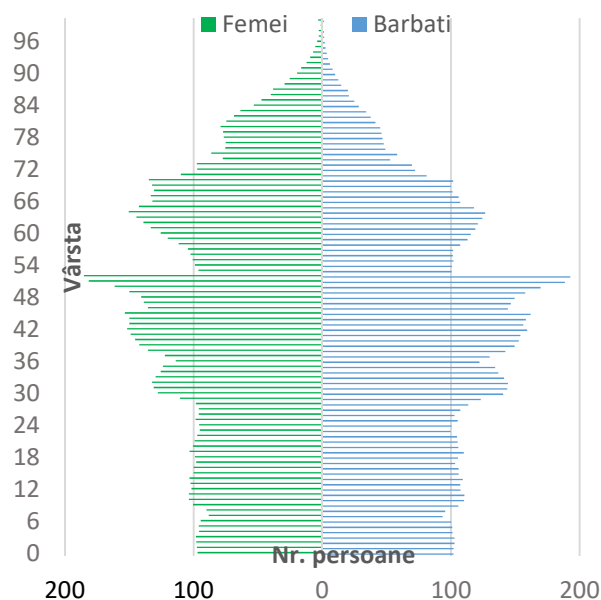

Sursa: Ministerul Finanțelor

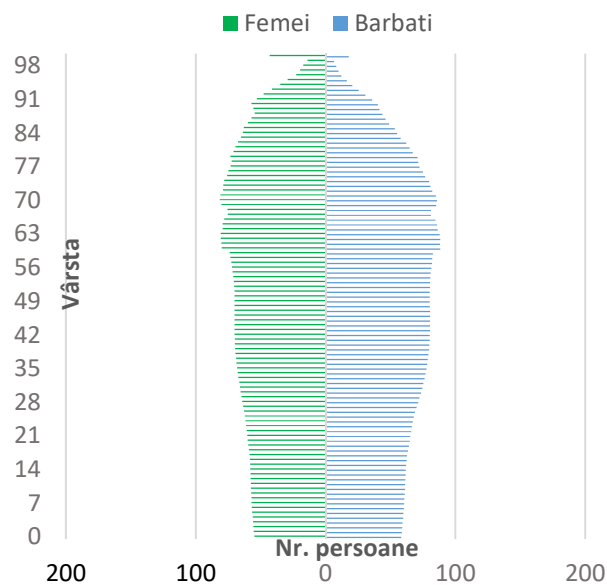
Proiecțiile privind cheltuielile cu pensiile pe termen lung vor fi revizuite ulterior intrării în vigoare a noilor modificări legislative prevăzute în Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR), care urmăresc să asigure atât echitate pentru pensionari, cât și sustenabilitatea finanțelor publice pe termen lung, ținând cont de contextul obiectivului de ajustare fiscală pe termen mediu. Reforma prevăzută este gestionată de Ministerul Muncii și prevede modificarea formulei pentru calculul pensiilor, introducerea unei noi reguli de indexare a pensiilor în concordanță cu cheltuielile cu pensiile ca pondere în PIB și a unor mecanisme împotriva indexării ad-hoc, reducerea semnificativă a posibilităților de pensionare anticipată, în paralel cu introducerea de stimulente pentru extinderea vieții profesionale, creșterea voluntară a vârstei standard de pensionare până la 70 de ani, în conformitate cu creșterea speranței de viață, precum și egalizarea vârstei de pensionare pentru bărbați și femei la 65 de ani, până în 2035. Totodată, reforma inclusă în PNRR are ca scop revizuirea pensiilor speciale în conformitate cu principiul contributiv, creșterea gradului de adecvare a pensiilor minime, în special pentru cei sub pragul sărăciei și creșterea contribuțiilor la Pilonul II de pensii. În această privință, Guvernul a aprobat, la jumătatea lunii martie 2022, creșterea contribuției la Pilonul II cu 1 punct procentual, la 4,75%, începând cu 1 ianuarie 2024.

Structura populației României în anul 2020-2090

Structura Populației României în 2020

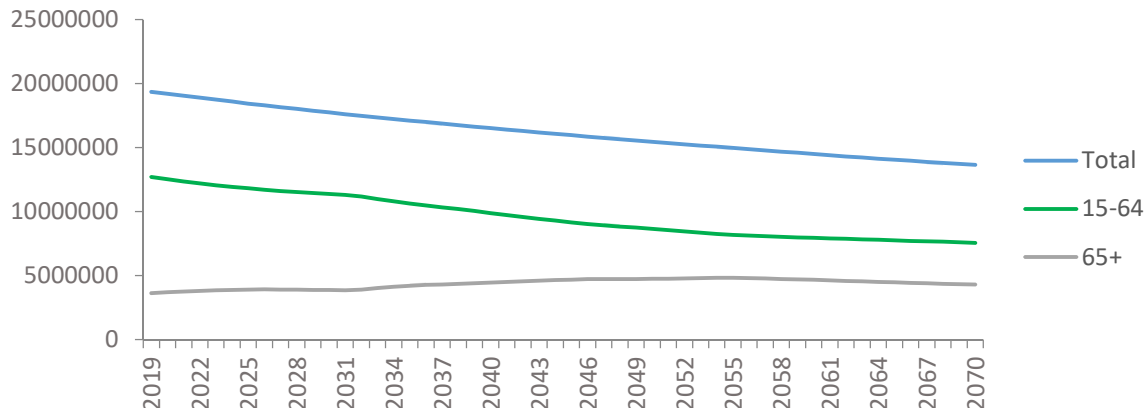
Structura Populației României în 2090

Sursa: Eurostat - EUROPOP

Dincolo de modificările legislative, cheltuielile legate de îmbătrânirea populației sunt proiectate în creștere, dinamica acestora urmând să fie influențată, în România, de o modificare accentuată a piramidei vârstelor. Situația este diferită de cea existentă în alte țări UE, deși două treimi din totalul statelor membre estimează, pentru orizontul anului 2070, o creștere mai pronunțată a ponderii în PIB a cheltuielilor legate de îmbătrânirea populației, față de estimările din runda anterioară (2018). Efortul general în rândul statelor membre se îndreaptă, în continuare, în direcția ajustărilor și reformelor din sectoarele pensiilor, sănătății și asistenței sociale. Schimbările demografice vor modifica structura populației României, cu implicații asupra cheltuielilor cu pensiile și inclusiv asupra pieței muncii. Amploarea și viteza îmbătrânirii populației depind de tendințele viitoare în ceea ce privește speranța de viață, fertilitatea și migrația. În plus, proiecțiile viitoare vor fi influențate de schimbările ocazionate de pandemia Covid-19. Procesul de îmbătrânire va modifica raportul dintre populația la vârsta de pensionare și populația activă, ceea ce va aduce schimbări în structura pe vârste și implicații pe piața forței de muncă.

Evoluția populației

Sursa: Eurostat - EUROPOP 2019

În perspectiva următorilor ani, sistemul public de pensii va avea resurse mai reduse în raport cu cheltuielile, ceea ce va pune presiune asupra soldului bugetar și asupra sustenabilității pe termen lung, în condițiile în care raportul dintre persoanele în vârstă de peste 65 de ani și cele în vârstă de muncă (15-64 de ani) va crește. Rezultatele previziunii demografice oferite de Eurostat pentru România (EuroPOP) indică o scădere semnificativă a populației, cu 5,7 milioane persoane mai puțin în 2070 comparativ cu anul 2019. Deși populația tânără este în scădere ca urmare a numărului tot mai redus al femeilor aflate la vârsta de fertilitate, există totuși semnale pozitive legate de creșterea ratei fertilității.

Pe termen mediu și lung, evoluția sectorului de pensii va fi influențată de perspectivele demografice date de evoluția ratei natalității și de procesul natural de îmbătrânire a populației, în contextul creșterii speranței de viață. Conform estimărilor Eurostat la orizontul 2070, în România, speranța de viață la naștere este estimată să crească cu aproximativ 12 ani pe parcursul perioadei de proiecție, de la 71,9 în 2019 la 83,5 ani în 2070, pentru bărbați, și cu 9 ani pentru femei, de la 79,5 ani în 2019 la 88,5 în 2070. Speranța de viață la 65 de ani este, de asemenea, proiectată în creștere: cu 7,2 ani în cazul bărbaților (de la 14,9 în 2019 la 22,1 ani, la orizontul 2070) și cu 6,8 ani în cazul femeilor (de la 18,6 la 25,4 ani). Ambele estimări relevă o ușoară convergență a speranței de viață între bărbați și femei.

Indicatori Demografici

	2019	2020	2030	2040	2050	2060	2070
Rata de fertilitate (%)	1,65	1,60	1,66	1,70	1,72	1,73	1,74
Populație Total mil., din care	19,35	19,21	17,74	16,52	15,45	14,49	13,65
Bărbați	9,47	9,41	8,73	8,17	7,70	7,28	6,91
Femei	9,88	9,80	9,01	8,35	7,75	7,22	6,74
Speranța de viață la naștere							
Bărbați	71,9	72,1	74,7	77,2	79,5	81,6	83,5
Femei	79,5	79,5	81,6	83,5	85,3	87,0	88,5
Speranța de viață la vârsta de 65 ani							
Bărbați	14,9	15,0	16,5	18,0	19,5	20,8	22,1
Femei	18,6	18,6	20,1	21,6	22,9	24,2	25,4

Sursa: Eurostat-EUROPOP 2019

Măsurile menite să asigure o creștere inteligentă și sustenabilă vizează susținerea investițiilor private și consolidarea sustenabilității finanțelor publice prin reforme importante ale administrației fiscale, ale managementului fiscal și ale sistemului public de pensii. Reformarea sistemului de pensii are ca obiectiv asigurarea unui nivel adecvat al pensiei pentru persoanele cu venituri reduse în condițiile menținerii sustenabilității sistemului public de pensii pe termen mediu și lung. Totodată, reforma administrației fiscale prevăzută în cadrul componentei 8 (Reforma fiscală și reforma sistemului de pensii), vizează asigurarea unui grad sporit de colectare a creanțelor fiscale și de respectare a obligațiilor fiscale, consolidarea relației dintre administrația fiscală și contribuabili inclusiv printr-o transparență îmbunătățită, în principal prin digitalizarea administrației fiscale și prin retragerea treptată a stimulentei fiscale excesive existente.

România a luat o serie de măsuri de atenuare a impactului social și a impactului asupra ocupării forței de muncă generate de criza provocată de pandemia de COVID-19, asumându-și reducerea numărului de persoane expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială, până în anul 2027. Strategia de incluziune socială și de reducere a sărăciei 2022-2027³⁴, reprezintă una dintre condițiile impuse de Comisia Europeană în "Nouă politică de coeziune", obiectivul asumat de România fiind reducerea cu cel puțin 7%, față de anul 2020, a numărului de persoane expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială, până în anul 2027. Obiectivele strategice vizează asigurarea unui trai decent pentru toți și combaterea situațiilor tranzitorii de sărăcie a resurselor pentru ca acestea să nu se transforme în probleme structurale de sărăcie și excluziune socială.

³⁴ Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2022-2027 a fost aprobată prin HG nr. 440/2022.

În domeniul asistenței sociale se are în vedere îmbunătățirea sistemului prin reformele adoptate și prin implementarea reformei privind venitul minim de incluziune (VMI) conform celor asumate în cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență. Reformele vizează în principal îmbunătățirea mecanismelor de activare pe piața muncii a persoanelor aparținând categoriilor vulnerabile, de acordare de beneficii persoanelor vulnerabile din punct de vedere economic, reducerea riscului de sărăcie energetică prin implementarea măsurilor de protecție socială pentru consumatorul vulnerabil precum și creșterea veniturilor gospodăriilor cele mai sărace prin sprijinirea familiilor cu copii și încurajarea natalității.

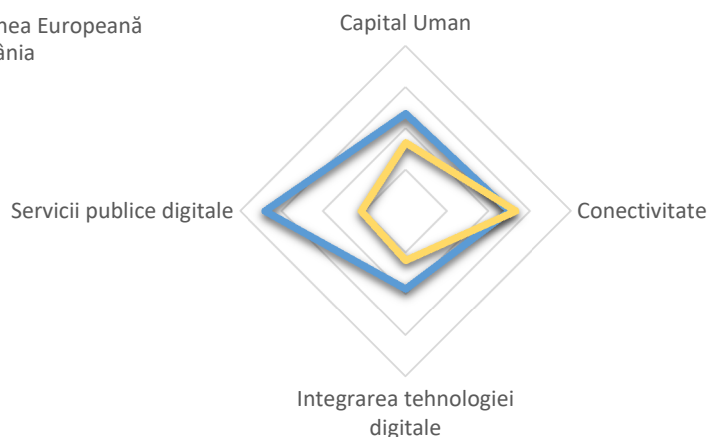
7. CALITATEA FINANTELOR PUBLICE

Contextul pandemic și întreruperea activităților economice din ultimii doi ani au evidențiat importanța și necesitatea transformării digitale, precum și a nevoii de reorientare și eficientizare a investițiilor publice spre obiective care să susțină sustenabilitatea atât a mediului înconjurător, cât și a finanțelor publice. Inițiativele României în abordarea obiectivelor de digitalizare sunt în concordanță cu prioritățile Pactului Ecologic European, a Viziunii digitale a Europei, precum și a Busolei pentru dimensiunea digitală pe 10 ani: modelul european pentru deceniul digital, toate aceste strategii concretizând ambițiile digitale ale Uniunii Europene pentru 2030.

În contextul redresării economice în urma dezechilibrelor generate de măsurile impuse pe timpul pandemiei, precum și a întreruperii unor activități economice, statele membre au convenit o alocare de cel puțin 20% din fondurile de redresare pentru sprijinirea proiectelor de digitalizare a economiei, dar și a societății. Astfel, Componenta 7 a Planului Național de Redresare și Reziliență al României (PNRR) abordează provocările cu privire la digitalizarea serviciilor publice, precum: fragmentarea și interoperabilitatea, care reprezintă impedimente majore în ceea ce privește dezvoltarea serviciilor digitale, barierele birocratice în calea obținerii autorizațiilor de construcție necesare pentru construirea rețelelor digitale, competențele digitale reduse ale forței de muncă, expunerea cetățenilor și firmelor la riscuri cibernetice.

Conform Indexului DESI (Digital Economy and Society Index) 2021, care evaluează nivelul de digitalizare al unui stat, țara noastră a atins progrese limitate. Comparativ cu țările UE, România ocupă ultimul loc în ceea ce privește serviciile publice digitale și penultimul loc în domeniul integrării tehnologiei digitale. De asemenea, întâmpină dificultăți inclusiv în asigurarea competențelor digitale de bază și avansate pentru capitalul uman.

Indicele DESI 2021

Sursa: Comisia Europeană

În acest context, obiectivul Componentei 7 a PNRR (Transformarea digitală) este de a asigura infrastructura digitală necesară abordării problemelor întâmpinate de România astfel încât tranziția digitală să se poată concretiza și să aducă beneficii atât cetățenilor, cât și întreprinderilor. Această componentă presupune inițierea a patru reforme și 19 investiții care să urmărească punerea în aplicare a recomandărilor specifice de țară adresate României în ultimii ani, în special îmbunătățirii competențelor populației, inclusiv a celor digitale, asigurarea infrastructurii digitale, precum și prioritizarea și direcționarea investițiilor spre asigurarea tranziției ecologice și digitale.

- Reformele propuse în acest scop vizează în special: i) elaborarea cloud-ului guvernamental care să sprijine modernizarea administrației publice în vederea satisfacerii nevoilor cetățenilor și ale întreprinderilor; ii) asigurarea conectivității și dezvoltarea rețelelor de mari dimensiuni prin impulsionearea introducerii rețelelor 5G și asigurarea acoperirii cu bandă largă pentru zonele rurale, izolate sau defavorizate; iii) asigurarea protecției și securității cibernetice și iv) sporirea competențelor digitale pentru exercitarea funcției publice și educație digitală pe parcursul vieții pentru cetățeni.
- Investițiile care susțin reformele menționate presupun implementarea infrastructurii cloud-ului guvernamental, digitalizarea sistemului de sănătate, judiciar, digitalizare în domeniul mediului, ocupării forței de muncă și a protecției sociale, achizițiilor publice, implementarea cărții electronice de identitate, digitalizarea organizațiilor neguvernamentale, asigurarea conectivității în zonele albe și a securității cibernetice a populației, precum și îmbunătățirea competențelor digitale pentru forța de muncă și în educație.

Obiectivele politicii fiscal-bugetare susțin calitatea finanțelor publice în principal prin *reforma, prioritizarea și programarea multianuală a investițiilor publice într-o manieră eficientă, profesionistă și transparentă cu efect multiplicator și aport direct la formarea brută de capital fix, prin creșterea aportului fondurilor europene aferente cadrului financiar 2021-2027 și cele aferente Mecanismului de Redresare și Reziliență ce finanțează reformele și investițiile stabilite prin Programul Național de Redresare și Reziliență*. Astfel, în anul 2022 totalul cheltuielilor pentru investiții este de 88,4 miliarde lei și reprezintă aproximativ 6,71% în PIB, ajungând ca în anul 2025 să atingă un procent de 8,11 din PIB. Ponderea semnificativă a acestor investiții publice este susținută în mare parte de fondurile europene, cu precădere a acelor care provin din Mecanismul de Redresare și Reziliență.

De asemenea, Componenta 8 a PNRR (Reforma fiscală și reforma sistemului de pensii) presupune inițierea de reforme și investiții care să contracareze provocările întâmpinate de administrația fiscală și sistemul de pensii, direcționând finanțele publice pe o traiectorie sustenabilă. Acest obiectiv va fi atins în principal prin: i) revizuirea și consolidarea cadrului fiscal, sporind veniturile la bugetul de stat; ii) instituirea unui nou cadru legislativ în vederea asigurării sustenabilității fiscale în contextul îmbătrânirii populației, diminuând astfel o parte din inegalitățile de venit existente; iii) creșterea eficienței cheltuielilor publice prin digitalizarea procedurilor bugetare care să asigure o mai bună monitorizare și transparentă; iv) consolidarea capacității instituționale de a prognoza cheltuielile cu pensiile prin dezvoltarea unor instrumente adecvate; v) consolidarea competitivității IMM-urilor.

Reformele incluse în Componenta 8 abordează nevoia de modernizare și digitalizare a Ministerului Finanțelor și ANAF. Reforma administrației fiscale și revizuirea cadrului fiscal urmărește creșterea veniturilor colectate de administrația fiscală cu cel puțin 3 puncte procentuale din PIB (2,5 procente din reforma administrației fiscale și 0,5 procente din revizuirea cadrului fiscal până în trimestrul IV 2025, comparativ cu 2019) și reducerea decalajului de TVA cu cel puțin 5 puncte procentuale până în trimestrul II 2026, comparativ cu 2019.

Pentru a răspunde recomandărilor specifice de țară referitoare la asigurarea respectării cadrului fiscal-bugetar, Ministerul Finanțelor are ca principal obiectiv consolidarea sistemului fiscal și creșterea capacității de colectare a veniturilor bugetare prin reforma ANAF. Principalele măsuri vizează: (i) îmbunătățirea capacității de utilizare și valorificare inteligentă a datelor/informațiilor; (ii) furnizarea de noi servicii digitale către contribuabili; (iii) transformarea digitală a sistemului informatic al finanțelor publice pentru o viteză accelerată de răspuns la provocările informaționale actuale și viitoare; (iv) crearea unui "hub" al finanțelor publice la nivel național care să colecteze, gestioneze și să pună la dispoziție informații fiabile, validate și actuale de natură financiară, patrimonială sau în legătură cu banii publici; (v) dezvoltarea de servicii digitale bazate pe o relație de parteneriat și consultare cu contribuabili; (vi) prevenirea și combaterea fraudei și

evaziunii fiscale, (vii) dezvoltarea de soluții digitale integrate pentru sistemul financiar și de administrare fiscală și vamală.

Dezvoltarea serviciilor digitale va conduce la o creștere voluntară a conformării în rândul contribuabililor. În contextul provocărilor generate de pandemie, ANAF a implementat o serie de inițiative în sfera serviciilor digitale pentru contribuabili, precum: (i) crearea cadrului legal pentru aprobarea înregistrării contribuabililor în SPV - *la finalul lunii aprilie 2022 erau înscrși în SPV mai mult de 890.000 de persoane juridice și alte entități*, (ii) facilitarea îndeplinirii obligațiilor de plată a persoanelor fizice prin interconectarea SPV cu Ghiseul.ro, (iii) extinderea serviciului de programări online pentru efectuarea unei vizite la sediul unității fiscale. În continuare, o serie de măsuri vizează extinderea serviciilor digitale: (a) dezvoltarea serviciilor la distanță (electronice sau telefonice), prin noi funcționalități și/sau crearea de servicii noi; (b) simplificarea formularelor, transpunerea în format electronic a acestora și introducerea formularelor pre-completate/eliminarea obligațiilor de raportare, acolo unde este posibil; (c) îmbunătățirea comunicării cu contribuabilii și introducerea unui mecanism consultativ cu privire la serviciile oferite contribuabililor, (d) dezvoltarea Call-center-ului ANAF.

La finalul lunii aprilie 2022, aproximativ 585.000 de case de marcat erau conectate la serverele ANAF (ținta fiind de 600.000). Alte inițiative strategice ale ANAF au în vedere utilizarea masivă a datelor, accesul la informații în timp real și analiza acestora cu scopul îmbunătățirii proceselor de administrare fiscală sau al eficientizării luptei împotriva evaziunii și fraudei fiscale. Spre exemplu, implementarea SAF-T, a sistemului de facturare electronic, a sistemului caselor de marcat electronice, dar și a altor sisteme (sisteme avansate de Analytics), precum și integrarea acestora, va avea drept consecință optimizarea analizei de risc, realizarea unei analize de coerență a datelor/informațiilor declarate prin intermediul declarațiilor fiscale de către contribuabil cu datele din contabilitatea acestuia, astfel încât să poată fi identificați contribuabilii cu risc fiscal.

Totodată, ANAF urmărește modernizarea sistemului vamal și implementarea vămii electronice. Obiectivul acestei reforme este îmbunătățirea capacității administrative și operaționale a administrației vamale și orientarea activității de vămuire către un mediu complet electronic. Schimbul de informații între operatorii economici și autoritățile vamale, precum și între autoritățile vamale din statele membre, se realizează exclusiv prin tehnici electronice de prelucrare și diseminare a datelor. Astfel, se urmărește: (i) operaționalizarea Autorității Vamale, (ii) dezvoltarea sistemelor informatice ale autorității vamale în conformitate cu cerințele Codului Vamal al Uniunii Europene; (iii) orientarea activității de vămuire către mediul electronic și reducerea barierelor birocratice; (iv) simplificarea formalităților vamale.

În anul 2021 Guvernul României a aprobat memorandumul ce conține rezultatele prioritizării proiectelor de investiții publice semnificative, ce au fost utilizate în procesul de elaborare a proiectului legii bugetului de stat pe anul 2022. Astfel, în procesul de prioritizare, 8 ordonatori

principali de credite au evaluat și prezentat informații cu privire la 177 de proiecte de investiții publice semnificative, cu o valoare actualizată totală de 221.042,72 milioane lei și un rest de finanțat pentru finalizarea acestora de 136.041,92 milioane lei. Cea mai mare pondere în acest portofoliu o deține Ministerul Transporturilor și Infrastructurii, care administrează 140 proiecte de investiții publice semnificative, cu o valoare actualizată totală de 199.927,12 milioane lei, urmat de Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor cu 11 proiecte de investiții publice semnificative, cu o valoare actualizată totală de 6.609,39 milioane lei.

În vederea creării premiselor creșterii eficienței și transparenței modului de cheltuire a resurselor bugetare, este stabilit un sistem de monitorizare al proiectelor de investiții publice, care conține informații cuprinzătoare privind atât execuția bugetară anuală pe parcursul derulării procesului investițional, cât și date și informații privind stadiul de implementare a proiectelor de investiții publice semnificative (peste 100 mil lei). Prin stabilirea acestui sistem de raportare și monitorizare se urmărește consolidarea procesului de luare a deciziilor de către Guvern corelat cu procesul de elaborare a Legii bugetului de stat, asigurarea că implementarea proiectelor se desfășoară conform calendarelor stabilite și că există premisele ca obiectivele, rezultatele și indicatorii aprobați să fie realizați printr-un management eficient al proiectelor de investiții publice.

ANEXE

Tabel nr. 1a – Proiecții macroeconomice

	Codul Sec	2021	2021	2022	2023	2024	2025
		Nivel ¹⁾ Mld. lei	Modificare procentuală				
1. PIB real	B1*g	1.121,2	5,9	2,9	4,4	4,8	4,5
2. PIB nominal	B1*g	1.181,9	11,6	12,3	10,0	8,3	7,5
Componentele PIB-ului real							
3. Cheltuielile consumului privat	P3	736,5	7,9	3,1	4,5	4,7	4,5
4. Cheltuielile consumului public	P3	206,1	0,4	1,3	1,7	2,8	2,4
5. Formarea brută de capital fix	P51	285	2,3	4,8	8,6	9,1	7,1
6. Modificarea stocurilor și achiziții nete de valori (% din PIB)	P52+ P53	21,2	1,8	0,2	0,0	-0,2	-0,1
7. Exporturi de bunuri și servicii	P6	482,8	12,5	4,4	5,3	5,5	4,9
8. Importuri de bunuri și servicii	P7	549,7	14,6	5,1	6,5	6,5	5,5
Contribuții la creșterea PIB							
9. Cererea internă finală		1.227,6	5,5	3,3	5,3	5,8	5,1
10. Modificarea stocurilor și achiziții nete de valori	P52+ P53		1,8	0,2	0,0	-0,2	-0,1
11. Export net	B11		-1,4	-0,6	-0,9	-0,8	-0,6

Nivelul real al PIB-ului și al componentelor sale este în prețurile anului precedent.

Tabel nr. 1b – Evoluția prețurilor

	2021	2021	2022	2023	2024	2025
	Mld lei	Modificare procentuală				
1. Deflatorul PIB		5,4	9,2	5,3	3,3	2,9
2. Deflatorul consumului privat		5,5	9,8	5,1	2,9	2,6
3. Indicele armonizat al prețurilor de consum		4,1	9,9	5,2	2,8	2,5
4. Deflatorul consumului public		3,1	4,1	3,9	3,1	2,6
5. Deflatorul investițiilor		10,3	14,0	5,6	3,3	2,4
6. Deflatorul exportului (bunuri și servicii)		9,1	11,1	3,9	2,3	1,8
7. Deflatorul importului (bunuri și servicii)		9,2	10,7	2,8	1,1	0,8

Tabel nr. 1c - Evoluția pieței forței de muncă

	CODUL SEC	2021	2021	2022	2023	2024	2025
		Nivel mii pers.	Modificare procentuală				
1. Populația ocupată totală ¹⁾		7.737,8		0,7	0,9	1,0	0,8
2. Populația ocupată, mii ore lucrate ²⁾		14.225.375,6					
3. Rata șomajului -% ³⁾		459,2	5,6	5,4	5,2	4,8	4,6
4. Productivitatea muncii ⁴⁾				2,2	3,5	3,8	3,7
5. Productivitatea muncii orare ⁵⁾				2,2	3,5	3,8	3,7
6. Compensația salariaților mil. lei	D1	448.440,8	7,3	10,2	10,7	9,8	8,9
7. Compensația pe salariat - lei		66.941,5	5,7	8,5	8,5	7,4	7,1

¹⁾ Populația ocupată, definiția pentru conceptul intern din conturi naționale

²⁾ Definiția din conturi naționale

³⁾ Definiția armonizată cu Eurostat (Labour Force Survey – AMIGO)

⁴⁾ PIB real pe persoană ocupată

⁵⁾ PIB real pe oră lucrată

Tabel nr. 1d – Balanțele sectoriale

% din PIB	CODUL SEC	2021	2022	2023	2024	2025
1. Soldul net, față de restul lumii	B9	-4,8	-4,7	-4,4	-3,9	-3,3
Din care:						
- balanța bunurilor și serviciilor		-5,7	-6,0	-6,0	-5,9	-5,6
- balanța veniturilor primare și a veniturilor secundare		-1,3	-0,9	-0,7	-0,5	-0,3
- contul de capital		2,2	2,2	2,3	2,5	2,6
2. Soldul net al sectorului privat	B.9					
3. Soldul net al sectorului guvernamental	EDP B.9					
4. Discrepanța statistică						

Tabel nr. 2a – Proiecția bugetului consolidat

	CODUL SEC	2021	2021	2022	2023	2024	2025
		NIVEL MIL.LEI	% din PIB				
Soldul net (EDP B9), pe sub- sectoare							
1. Buget consolidat	S.13	-83.975,2	-7,10	-6,23	-4,40	-2,95	-2,93
2. Administrația centrală	S.1311	-85.071,0	-7,2	-6,2	-4,4	-2,9	-2,9
3. Administrația de stat	S.1312	M	M	M	M	M	M
4. Administrația locală	S.1313	2.948,6	0,2	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
5. Fonduri de asigurări sociale	S.1314	-1.852,8	-0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
Buget consolidat (S13)							
6. Încasări totale	TR	388.014,1	32,8	34,3	34,7	35,6	35,9
7. Cheltuieli totale	TE ¹⁾	471.989,3	39,9	40,5	39,1	38,5	38,8
8. Soldul net	EDP B.9	-83.975,2	-7,1	-6,23	-4,40	-2,95	-2,93
9. Dobânzi	EDP D.41	16.089,2	1,4	1,6	1,5	1,5	1,4
10. Balanța primară ²⁾		-67.886,0	-5,7	-4,7	-2,9	-1,5	-1,5
11. One-off și alte măsuri temporare ³⁾							

Componente de venituri selectate							
12. Impozite totale (12=12a+12b+12c)		187.455,8	15,9	16,7	16,3	16,5	16,6
12a. Impozite pe producție și import	D.2	126.905,5	10,7	11,0	11,1	11,2	11,3
12b. Impozite curente pe venit, avuție, etc.	D.5	60.550,3	5,1	5,7	5,2	5,3	5,3
12c. Taxe pe capital	D.91						
13. Contribuții sociale	D.61	134.408,1	11,4	11,3	11,4	11,4	11,4
14. Venituri din proprietate	D.4	7.780,8	0,7	0,9	0,9	0,9	0,9
15. Alte ⁴⁾		58.369,4	4,9	5,5	6,2	6,8	7,0
16=6. Venituri totale	TR	388.014,1	32,8	34,3	34,7	35,6	35,9
Componente de cheltuieli selectate							
17. Remunerare angajați + consum intermediar	D.1+P.2	201.075,8	17,0	16,2	15,5	15,2	14,9
17a. Remunerare angajați	D.1	131.174,3	11,1	10,3	9,8	9,5	9,3
17b. Consum intermediar	P.2	69.901,5	5,9	5,8	5,7	5,6	5,6
18. Contribuții sociale (18=18a+18b)		155.778,0	13,2	13,0	12,8	12,8	12,7
din care Ajutoare de șomaj ⁵⁾		657,4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
18a. Transferuri sociale în natură	D.6311, D.6312, D.63131	7.621,2	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
18b. Transferuri sociale, altele	D62	148.156,8	12,5	12,4	12,2	12,1	12,1
19=9. Dobânzi	EDP D.41	16.089,2	1,4	1,6	1,5	1,5	1,4
20. Subvenții	D.3	6.509,1	0,6	1,2	0,6	0,5	0,5
21. Formarea brută de capital fix	P.51	49.450,2	4,2	5,2	5,5	5,6	6,3
22. Transferuri de capital	D.9	15.937,6	1,3	1,4	1,4	1,4	1,4
23. Altele ⁶⁾		27.149,4	2,3	2,0	1,9	1,7	1,7
24=7. Cheltuieli totale	TE1	471.989,3	39,9	40,5	39,1	38,5	38,8

¹⁾ Ajustate cu fluxul net de swap, adică TR-TE=EDP B9

²⁾ Balanța primară este calculată ca (EDP B9, punctul 8) plus (EDP D.41, punctul 9)

³⁾ Semnul plus înseamnă reducerea deficitului ca urmare a măsurilor *one-off*

⁴⁾ P.11+P.12+P.131+D.39+D.7+D.9 (diferit de D.91)

⁵⁾ Include beneficiile în numerar (D.621 și D.624) și în natură (D.631), legate de ajutoarele de șomaj

⁶⁾ D.29+D4 (diferit de D.41)+D.5+D.7+D.9+P.52+P.53+K.2+D.8

Tabel nr. 2b – Proiecții în situația păstrării politicilor actuale¹

	2021	2021	2022	2023	2024	2025
	Nivel	% din PIB	% din PIB	% din PIB	% din PIB	% din PIB
1. Total venituri în situația păstrării politicilor actuale	388.014,1	32,8	34,3	34,7	35,6	35,9
2. Total cheltuieli în situația păstrării politicilor actuale	471.989,3	39,9	40,5	39,1	38,5	38,8

¹⁾ Proiecțiile trebuie să înceapă la momentul la care Programul de stabilitate sau convergență este redactat și arată trendul veniturilor și cheltuielilor presupunând ca nu are loc "nici o modificare de politici". Prin urmare, cifrele pentru X-1 vor corespunde cu datele actuale pentru venituri și cheltuieli.

Tabel nr. 2c – Sume ce trebuie excluse din valoarea de referință a cheltuielilor*

	2021	2021	2022	2023	2024	2025
	Nivel (mil lei)	% din PIB	% din PIB	% din PIB	% din PIB	% din PIB
1.Cheltuieli din programe UE finanțate integral din fonduri UE	32387,8	2,7%	2,9%	2,3%	1,5%	1,3%
1.a. din care cheltuieli de natura investițiilor finanțate din fondurile UE	20198	1,7%	2,4%	1,9%	1,5%	1,3%
2. Cheltuieli ciclice cu ajutorul de șomaj ¹						
3. Efectul măsurilor discreționare privind veniturile ²						
4. Creșterea veniturilor impuse prin lege						

¹⁾ Metodologia utilizată pentru obținerea componentei ciclice a cheltuielii aferente ajutorului de șomaj cum e definită

$$E_t^{UC} = E_t^U \cdot \frac{u_t - NAWRU_t}{u_t}$$

în COFOG sub codul 10.5 S-a utilizat următoarea formulă: unde:

E_t^U reprezintă cheltuielile cu șomajul și E_t^{UC} reprezintă componenta ciclică a cheltuielilor cu ajutorul de șomaj.

²⁾ Creșterea veniturilor impuse prin lege nu trebuie incluse în efectul măsurilor discreționare privind veniturile: datele raportate în rândurile 3 și 4 trebuie excluse reciproc.

Tabel nr. 3 – Cheltuieli ale administrației publice, după funcție % din PIB

	COD COFOG	2020	2022
1. Servicii publice generale	1	5,1	n.a.
2. Apărare	2	2,4	n.a.
3. Ordine publică și siguranță	3	2,5	n.a.
4. Relații economice	4	6,3	n.a.
5. Protecția mediului	5	0,7	n.a.
6. Servicii domiciliare și comunitare	6	1,1	n.a.
7. Sănătate	7	5,5	n.a.
8. Recreere, cultură și religie	8	1	n.a.
9. Învățământ	9	3,7	n.a.
10. Protecție socială	10	13,8	n.a.
11. Total cheltuieli	TE	42	n.a.

Tabel nr. 4 – Evoluția datoriei guvernamentale

% DIN PIB	CODUL SEC	2021	2022	2023	2024	2025
1. Datoria guvernamentală brută ¹⁾		48,8%	49,4%	49,7%	49,4%	48,9%
2. Modificarea datoriei guvernamentale	Puncte procentuale	1,6	0,6	0,3	-0,3	-0,5
Contribuția la modificarea datoriei brute						
3. Balanța primară ²⁾		-5,7%	-4,7%	-2,9%	-1,5%	-1,5%
4. Dobânda ³⁾	EDP D.41	1,4%	1,6%	1,5%	1,5%	1,4%
5. Ajustări stoc-flux		-5,5%	-5,7%	-4,1%	-3,2%	-3,4%
<i>Din care:</i>		0,0%	-0,1%	-0,1%	-0,1%	0,0%
- Diferențe între dobânzi plătite și accrual ⁴⁾						
- Acumularea netă de active financiare ⁵⁾		-0,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
<i>din care:</i>						
- din privatizare		0	0	0	0	0
- Efecte ale evaluării și altele ⁶⁾		-5,1%	-5,6%	-4,0%	-3,1%	-3,4%
p.m. rata dobânzii implicite asupra datoriei ⁷⁾		3,2%	3,6%	3,4%	3,2%	3,1%
Alte variabile relevante						
6. Active financiare lichide ⁸⁾	% în PIB	7,6%	6,7%	6,1%	5,6%	5,3%
7. Datoria financiară netă (7=1-6)	% în PIB	41,2%	42,7%	43,6%	43,8%	43,6%
8. Amortizarea datoriei (obligații existente) începând cu finele anului anterior ⁹⁾	% în PIB	4,3%	5,7%	5,2%	3,9%	2,4%
9. Procent din datorie denominată în valută	% în datorie	53,3%	54,6%	54,0%	53,5%	54,2%
10. Maturitate medie ¹⁰⁾	ani	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4

¹⁾ Definit conform Regulamentului 3605/93 (nu este concept ESA)

²⁾ Conform poz10 din tabelul 2a

³⁾ Conform poz 9 din tabelul 2a

⁴⁾ Diferențele privind cheltuieli cu dobânzile, alte cheltuieli și venituri pot fi distinse atunci când sunt relevante sau în cazul în care raportul datorie în PIB este peste valoarea de referință

⁵⁾ Active lichide (valută), obligațiuni guvernamentale, active în țări terțe, întreprinderi controlate de stat și diferența dintre activele cotate și cele necotate pot fi distinse atunci când sunt relevante sau în cazul în care raportul datorie în PIB este peste valoarea de referință

⁶⁾ Modificări datorate variației ratelor de schimb și operării pe piața secundară pot fi distinse atunci când sunt relevante sau în cazul în care raportul datorie în PIB este peste valoarea de referință

⁷⁾ Variabila proxy asociată este reprezentată de raportul dintre plățile anuale de dobânzi și soldul de datorie din anul precedent

⁸⁾ AF1, AF2, AF3 (consolidate la valoarea de piață), AF5 (dacă este cotate la bursă; inclusiv acțiunile fondurilor mutuale).

⁹⁾ Indicator calculat pe baza soldului datoriei la 31.12.2021

¹⁰⁾ Maturitate medie ramașă.

Tabel nr. 5 – Evoluții ciclice

% DIN PIB	CODUL SEC	2021	2022	2023	2024	2025
1. Creșterea reală PIB (%)		5,9	2,9	4,4	4,8	4,5
2. Soldul net consolidat	EDP B.9	-7,1	-6,2	-4,4	-3,0	-2,9
3. Cheltuieli cu dobânzi	EDP D.41	1,4	1,6	1,5	1,5	1,4
4. Măsuri temporare și <i>one-off</i> ¹⁾						
5. Creșterea PIB potențial (%)		3,3	3,3	3,7	3,8	3,8
Contribuții:						
- muncă		0,1	0,2	0,2	0,1	-0,1
- capital		1,6	1,6	1,8	1,9	2,0
- productivitatea totală a factorilor		1,7	1,5	1,7	1,8	1,9
6. Output gap		-2,3	-2,6	-2,0	-1,1	-0,4
7. Componenta ciclică		-0,7	-0,8	-0,6	-0,3	-0,1
8. Sold ajustat ciclic (2-7)		-6,4	-5,4	-3,8	-2,6	-2,8
9. Sold primar ajustat ciclic (8+3)		-5,0	-3,8	-2,3	-1,1	-1,4
10. Sold structural (8-4)		-6,4	-5,4	-3,8	-2,6	-2,8

¹⁾ Un semn plus înseamnă măsuri *one-off* de reducere a deficitului bugetar

Tabel nr. 6 – Diferențe față de varianta precedentă

	CODUL SEC	2021	2022	2023	2024	2025
Creșterea PIB real (%)						
Varianta precedentă		5,0	4,8	5,0	4,9	
Varianta actualizată		5,9	2,9	4,4	4,8	4,5
Diferența		0,9	-1,9	-0,6	-0,1	
Balanța bugetară (% din PIB)						
Varianta precedentă		-8,0	-6,2	-4,4	-2,9	
Varianta actualizată		-7,1	-6,2	-4,4	-3,0	-2,9
Diferența		+0,9	0,0	0,0	-0,1	
Datoria guvernamentală brută (% din PIB)						
Varianta precedentă		50,8	52,9	53,3	52,4	
Varianta actualizată		48,8	49,4	49,7	49,4	48,9
Diferența		-2,0	-3,5	-3,6	-3,0	

Tabel nr. 7 – Sustenabilitatea pe termen lung a finanțelor publice

% DIN PIB	2007	2010	2020	2030	2040	2050	2060	2070
Cheltuieli totale								
Din care: Cheltuieli legate de vârstă	12,9	17,2	16,9	20	21,7	22,6	21,8	20
- Cheltuieli cu pensiile	6,1	9,4	9,8	12,9	14,2	14,8	13,6	11,9
- Cheltuieli cu asigurările sociale								
Pensii pentru limita de vârstă și anticipate	5	7,8	8,8	10,4	11,7	12,3	11,4	9,8
Alte pensii (invaliditate, urmași)	1,1	1,6	1	1,3	1,3	1,2	1,1	1
Pensii ocupaționale (dacă țin de administrația centrală)								
- Îngrijirea sănătății	3,5	3,7	4,3	4,3	4,6	4,8	4,9	4,9
- Îngrijirea pe termen lung (anterior inclusă la „îngrijirea sănătății”)	0,5	0,6	0,4	0,4	0,5	0,7	0,8	0,8
- Cheltuieli cu educația	2,8	3,5	2,5	2,4	2,3	2,3	2,4	2,4
Alte cheltuieli legate de vârstă								
Cheltuieli cu dobânzile								
Venituri totale								
Din care venituri din proprietăți								
Din care: din contribuțiile la pensii (sau contribuții sociale, după caz)	6,1	6,2	7,2	6,8	6,5	6,5	6,5	6,5
Active ale fondurilor pentru rezervele de pensii								
Din care active consolidate ale fondurilor pentru pensiile publice (alte active decât pasivele administrației centrale)								

Reformele sistemice ale pensiilor¹⁾								
Contribuții sociale direcționate către sistemul pensiilor private obligatorii ²⁾	0	0,3	0,9	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
Cheltuieli cu pensiile plătite de către sistemul pensiilor private obligatorii ³⁾	0	0	0	0	0,3	0,7	1	1,1
Ipoteze								
Rata de creștere a productivității muncii (pe oră)	5,5	2,6	3,4	3,7	2,3	2,2	1,9	1,5
Creșterea reală a PIB	7,2	-0,2	-6	2,8	1,2	1,1	1,2	1,1
Rata de participare în rândul bărbaților (20-64 ani)	76,4	79,1	84,3	84	84,1	84,8	85,5	85,1
Rata de participare în rândul femeilor (20-64 ani)	61,2	60,2	63,9	64,1	63,6	65	66,2	65,8
Rata totală de participare (20-64 ani)	68,7	69,7	74,3	74,3	74,3	75,5	76,4	76
Rata șomajului – BIM	6,3	7	6,1	4,4	4,4	4,4	4,3	4,4
Populația în vârstă de 65 ani și peste din populația totală	15,1	16,1	19,2	21,8	26,9	30,7	32,2	31,5

Ritmurile medii se referă la perioada dintre anii menționați. Pentru perioada de prognoză ritmurile sunt calculate pe baza PIB-ului potențial estimat în cadrul exercițiului de evaluare a sustenabilității finanțelor publice 2021.

¹⁾ Reformele sistemice ale pensiilor se referă la reformele pensiilor care introduc un sistem multi-pilon, ce include un pilon obligatoriu cu fond propriu total

²⁾ Contribuții sociale sau alte venituri încasate la pilonul obligatoriu cu fond propriu total, pentru acoperirea obligațiilor legate de pensii, atrase în conformitate cu reforma sistemică

³⁾ Cheltuieli cu pensiile sau alte beneficii sociale plătite de către pilonul obligatoriu cu fond propriu total, în legătură cu obligațiile legate de pensii, atrase în conformitate cu reforma sistemică

Tabel nr. 7a – Obligații potențiale

% din PIB	2021	2022
Garanții publice*)	3,2%	4,6%
<i>Din care: legate de sectorul financiar</i>	0,0%	0,0%

*) aferente sectorului administrației publice, cu eliminarea garanțiilor acordate între entități ale sectorului administrației publice.

Tabel nr. 8a – Impactului RRF asupra proiecțiilor programului - GRANT

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Venituri din subvenții RRF (% din PIB)						
Subvenții din RRF așa cum sunt incluse în proiecțiile de venituri	0.0%	0.8%	0.9%	0.9%	0.9%	1.1%
Plățile în numerar ale subvențiilor din RRF de la UE						
Cheltuieli finanțate prin subvenții RRF (% din PIB)						
Compensația angajaților D.1						
Consum intermediar P.2						
Plăți sociale D.62 + D.632						
Cheltuieli cu dobânzi D.41						
Subvenții, de plătit D.3						
Transferuri curente D.7						
CHELTUIELI CURENTE TOTALE	0.0%	0.2%	0.2%	0.2%	0.2%	0.2%
Formarea brută de capital fix P.51g						
Transferuri de capital D.9						
CHELTUIELI TOTALE DE CAPITAL	0.0%	0.6%	0.7%	0.7%	0.7%	0.9%
Alte costuri finanțate prin subvenții RRF (% din PIB) 1						
Reduceri ale veniturilor fiscale						
Alte costuri cu impact asupra veniturilor						
Tranzacții financiare						

1 Aceasta acoperă costurile care nu sunt înregistrate ca cheltuieli în conturile naționale

Tabel nr. 8b – Impactului RRF asupra proiecțiilor programului – ÎMPRUMUT

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Fluxul de numerar din împrumuturile RRF proiectate în program (% din PIB)						
Plăți de împrumuturi din RRF de la UE						
Rambursări de împrumuturi RRF către UE						
Cheltuieli finanțate prin subvenții RRF (% din PIB)						
Compensația angajaților D.1						
Consum intermediar P.2						
Plăți sociale D.62 + D.632						
Cheltuieli cu dobânzi D.41						
Subvenții, de plătit D.3						
Transferuri curente D.7						
CHELTUIELI CURENTE TOTALE		0.0%	0.0%	0.1%	0.2%	0.2%
Formarea brută de capital fix P.51g						
Transferuri de capital D.9						
CHELTUIELI TOTALE DE CAPITAL		0.0%	0.0%	0.6%	0.8%	1.0%
Alte costuri finanțate prin subvenții RRF (% din PIB) 1						
Reduceri ale veniturilor fiscale						
Alte costuri cu impact asupra veniturilor						
Tranzacții financiare						

1 Aceasta acoperă costurile care nu sunt înregistrate ca cheltuieli în conturile naționale